

Resultatredovisning

2023

Svenska
Filminstitutet

Innehåll

Vd har ordet.....	4
Filminstitutets uppdrag	5
Den nationella filmpolitiken.....	5
Det svenska filmåret 2023	6
Konstnärlig frihet	8
Filmpolitiskt mål 1: Utveckling och produktion av värdefull svensk film sker kontinuerligt och i olika delar av landet.....	9
Stöd till utveckling och produktion av ny svensk film.....	10
Efterhandsstöd.....	13
Talangutveckling.....	13
Filmpolitiskt mål 2: Allt fler ser värdefull film som sprids och visas i olika visningsformer i hela landet	15
Ny svensk films väg till publiken.....	16
Stöd till distribution och visning av film i Sverige.....	17
Stöd till att stärka biografstrukturen i Sverige.....	20
Guldbaggen	21
Filmpolitiskt mål 3: Filmarvet bevaras, används och utvecklas	23
Filmarkiv	24
Filmrelaterade samlingar	25
Reproduktion av film.....	26
Tillgängliggörande	26
Biblioteket	30
Svensk Filmdatabas.....	30
Filmpolitiskt mål 4: Svensk film sprids alltmer utomlands och kvalificerat internationellt utbyte och samverkan sker på filmområdet	31
Festivalnärvaro och priser till ny svensk film	33
Stöd till internationell lansering och distribution	34
Svenskt filmarv internationellt	35
Internationellt utbyte och samverkan	36
Filmpolitiskt mål 5: Barn och unga har goda kunskaper om film och rörlig bild och ges möjlighet till eget skapande	39
Kunskap om film.....	40
Barn och ungas eget skapande.....	40
Stöd till filmkulturell verksamhet för barn och unga	41
Filmpolitiskt mål 6: Jämställdhet och mångfald präglar filmområdet	42
Jämställdheten i produktionsstöd	43
Jämställdhet och mångfald i urval.....	45
Stöd till filmverksamhet på de nationella minoritetsspråken	46
Nordic Women in Film.....	46
Filmpolitiskt mål 7: Filmen bidrar till att stärka yttrandefriheten och det offentliga samtalet	48
8. Övrig verksamhet.....	50
Nationell samverkan.....	50

Regional utveckling.....	51
Rådsarbetet	52
Kreativa Europa Media	52
Statistik och omvärldsanalys	53
9. Stiftelsen Svenska Filminstitutet	55
Organisation	55
Hållbarhet	57
Filminstitutets byggnader	57
10. Ekonomisk översikt 2021-2023.....	59
11. Källor	61

Omslag: *Paradiset brinner* är en dramafilm från 2023, i regi av Mika Gustafson. Producent Nima Yousefi, manus Mika Gustafson och Alexander Öhrstrand. Filmen vann Guldbaggen för bästa film på Guldbaggegalan 2024. Foto: TriArt Film

Vd har ordet

Det gånga filmåret har varit rikt och mångfacetterat. Efter rekordåret 2022 för svensk film internationellt har svensk film fortsatt nå god spridning och uppmärksamhet samt vunnit priser på flera internationella festivaler.

Efter en lång tid präglad av pandemi och dess effekter på biografbesöken kunde en viss ökning skönjas under året, även om det främst var några stora internationella filmer som lockade. Året avslutades med ett antal svenska filmer som bättrade på den svenska filmens andel av biografbesöken, men trots det är det långt kvar till våra nordiska grannländers andelar på biograf. 2023 var också det sista året som Filminstitutet fördelade de extra stödmedlen kopplade till pandemin.

Den digitala omställningen, nya tjänster och ett näst intill oöverskådligt utbud av rörlig bild påverkar publiken, våra beteenden och därmed filmkonstens och branschens alla aktörer.

På Filminstitutet har året präglats av ett fortsatt strategiskt arbete med omställning, förbättrad styrning och uppföljning samt med kampen att uppnå en budget i balans trots ökade kostnader. Bytet av vd som skedde under hösten ställde verksamheten inför en prövning, som medarbetare och chefer hanterat väl med sin stora rutin och kompetens. Verksamheten har därmed löpt på med bibehållen stabilitet och effekt. Under året har en översyn av stöden genomförts. Den kommer fortsätta liksom den utredning om lokalbehoven för bevarande av filmarvet och förvaring av nitratfilm som kommer att slutföras under 2024.

Året har också präglats av samtal och förberedelser inför den aviserade filmutredningen. Den oroliga tid vi upplever, med krig i vårt närområde och med ansträngd ekonomi i samhället både för kultur och näringsliv, sätter fokus på behovet av stabila institutioner och förutsättningar för en levande kultur. Här spelar Filminstitutet en avgörande roll, också i framtiden, för en levande film och filmkultur i Sverige.

Filminstitutets medel, och fördelning av stöd, är en förutsättning för svensk filmproduktion, för visning och biografier i hela landet samt för att starka röster och berättelser om vår tid fortsätter att bidra till det demokratiska samhället.

Åsa Sjöberg

Tillförordnad vd Svenska Filminstitutet

Filminstitutets uppdrag

Stiftelsen Svenska Filminstitutet har ett uppdrag att genomföra regeringens filmpolitik med utgångspunkt i de filmpolitiska målen som är beslutade av riksdagen¹. Som en del av uppdraget bevarar och tillgängliggör Filminstitutet det svenska filmarvet, verkar för att barn och unga har goda kunskaper om film och rörlig bild, stödjer produktion, distribution och visning av värdefull film samt representerar den svenska filmen internationellt.

Den nationella filmpolitiken

Den nationella filmpolitiken är formulerad i den vision och de sju mål som ingår i propositionen Mer film till fler – en sammanhållen filmpolitik (2015/16:132). Vision och mål konkretiseras årligen i regeringens riktlinjebeslut. Enligt visionen ska svensk film ha hög kvalitet och uppvisa sådan bredd och mångfald av berättelser att den angår alla samt vara ett självklart och tillgängligt val för publiken i hela landet och attraktiv internationellt.

Målen för den nationella filmpolitiken:

1

Utveckling och produktion av värdefull svensk film sker kontinuerligt och i olika delar av landet.

2

Allt fler ser värdefull film som sprids och visas i olika visningsformer i hela landet.

3

Filmarvet bevaras, används och utvecklas.

4

Svensk film sprids alltmer utomlands och kvalificerat internationellt utbyte och samverkan sker på filmområdet.

5

Barn och unga har goda kunskaper om film och rörlig bild och ges möjlighet till eget skapande.

6

Jämställdhet och mångfald präglar filmområdet

7

Filmen bidrar till att stärka yttrandefriheten och det offentliga samtalet.

¹ <https://www.regeringen.se/49481b/contentassets/7c57da9ffe184d7cbe00278f929c5f81/151613200webb.pdf>

Filminstitutets uppdrag 2023 enligt riktlinjebeslut

Av regeringens riktlinjer följer att Filminstitutet aktivt ska verka för att den svenska filmpolitiken genomförs och att de filmpolitiska målen ska vara utgångspunkt. En stor del av Filminstitutets verksamhet är att fördela stöd enligt förordningen (2016:989) om statsbidrag till film. Utöver det ska Filminstitutet också ansvara för statistikinsamling, omvärldsanalys och uppföljning av svensk filmproduktion och filmpolitiska insatser samt utse råd med sakkunniga personer med syfte att ha en rådgivande roll i utformningen av de filmpolitiska stöden och i andra för rådsaktörerna relevanta frågor. Filminstitutet ska hela tiden utveckla verksamheten för att kunna möta nya utmaningar på filmområdet.

Pandemirelaterade effekter

Under 2023 fördelade Filminstitutet de sista extra stödmedlen kopplade till pandemin. Största delen av pengarna gick till sista året av den treåriga satsningen *Talent to Watch*, som syftar till att öka mångfalden av konstnärliga uttryck och berättelser. Därutöver gjordes extra satsningar på produktion och lansering av film för biograf.

Det svenska filmåret 2023

2023 var det första helåret utan publikrestriktioner efter pandemin. Osäkerheter präglade den globala filmmarknaden, med strejk i Hollywood, ekonomisk nedgång och inbromsning i strömningstjänsternas innehållsinvesteringar. Besparingspaketet genomfördes, bland annat på svenska Viaplay. Vinstmarginalen för svenska produktionsbolag som producerat svensk film de senaste åren var i genomsnitt en (1) procent 2022, en marginell ökning från minus två procent året innan.

Totalt uppgick biografbesöken till 11,2 miljoner, en ökning med åtta procent jämfört med 2022. En återhämtning från pandemins ras har dock inte skett och biografbesöken var 2023 knappt 30 procent lägre jämfört med 2019 års besök. I kombination med de minskade investeringarna från strömningstjänster innebär detta en utmanande situation för svensk filmproduktion. Även om biografen står för en liten del av allt filmtittande står den för en hög andel av de summor som svenska konsumenter lägger på film.

Den så kallade ”fönsterpolitiken”, som innebär en exklusiv visningsrätt för biografer under en bestämd period från filmens lansering, luckrades under pandemin upp men har sedan dess till stor del återvänt, om än med ett kortare genomsnittligt ”fönster” för biografer. Innan pandemin var det normala tre till fyra månaders exklusivitet, men idag finns en större variation där en månads exklusivitet för biografer blivit vanligt förekommande. Nya långfilmer fortsätter till viss del att vara ett viktigt medel för strömningstjänster för att locka och behålla kunder på en marknad med stark konkurrens. Men både globala filmstudior och lokala distributörer ser samtidigt stora ekonomiska fördelar med en biograflansering. Sett till nya svenska filmer såg i snitt 24 procent av tittarna filmen på biograf 2023, jämfört med 17 procent 2022.

Biografstrukturen i Sverige domineras av en enskild aktör som står för cirka två tredjedelar av marknadens omsättning. Därutöver finns dock många olika typer av biografägare, så som ideella föreningar, privata aktörer som äger en eller flera biografer på mindre orter och en ytterligare medelstor biografkedja som äger flersalongsbiografer i både mindre städer och storstäder. Under

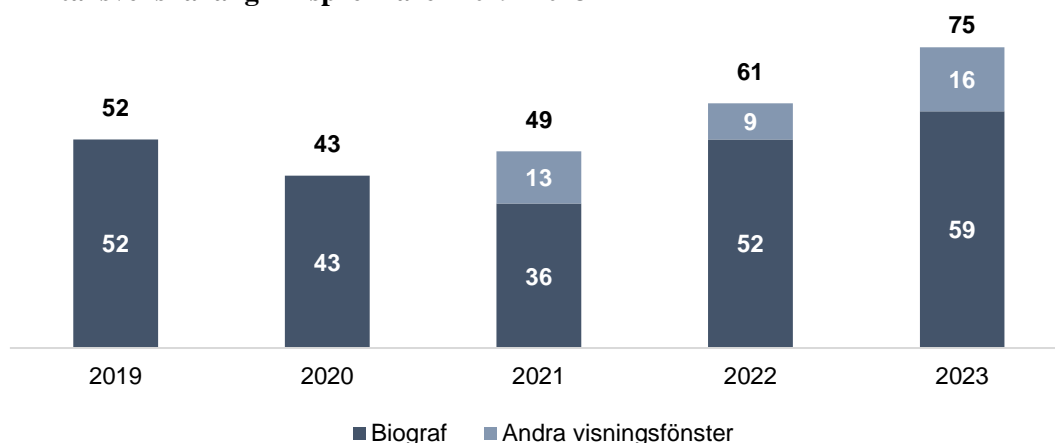
2023 hade totalt 322 långfilmer biografpremiär i Sverige, en ökning med cirka 30 filmer jämfört med 2022. Antalet premiärsatta svenska långfilmer på biograf var 59.

Antalet biografbesök till svensk film uppgick till knappt två miljoner, vilket innebar en andel på 17,1 procent av de totala biobesöken under 2023. De mest sedda svenska filmerna på biograf under året var *Håkan Bråkan*, *Nelly rapp – Dödens spegel* och *Andra akten*. Svensk barnfilm går bra trots en allmänt svag biografmarknad.

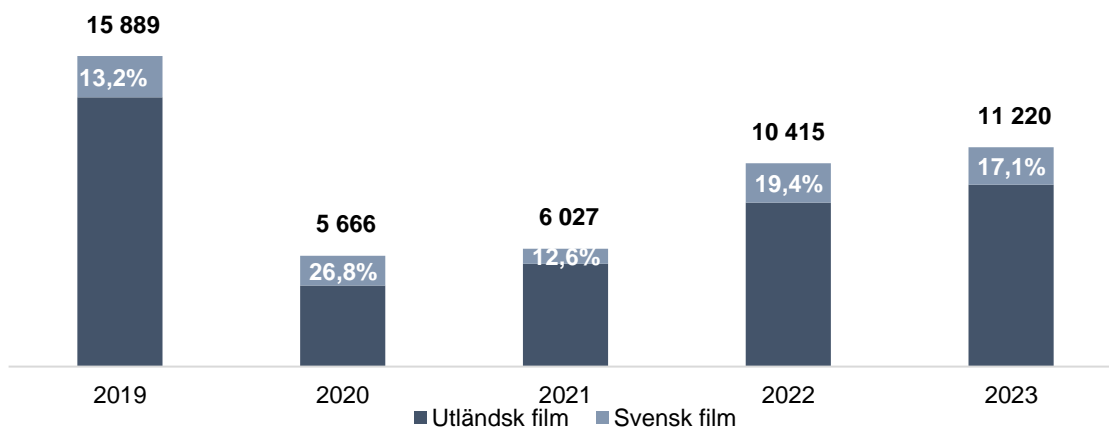
Intresset för att se svensk film var högt under året och svensk film nådde ut brett till publiken även via andra visningsfönster än biograf. I Filminstitutets publikundersökning, som utfördes under fjärde kvartalet 2023, uppgav 39 procent att de sett svensk film (oavsett produktionsår) minst en gång i månaden under året. Av dessa såg 32 procent den senaste svenska filmen på tv, 47 procent genom svod, sex procent på biograf och två procent via tvod.

Svensk film visades liksom tidigare år på några av världens främsta filmfestivaler under 2023, till exempel *Tillsammans 99*, *Motståndaren*, *Syndabocken*, *Paradiset brinner*, *Dogborn* och *100 årstider*. Samtidigt fick förra årets filmer med stora festivalframgångar *Triangle of Sadness* och *Boy from Heaven* fortsatt spridning internationellt med visningar på biografer och strömningstjänster i ett stort antal länder. Flera nya svenska filmer såldes för framtida exploatering internationellt och flest försäljningar hade *Exodus* och *Karusell*.

0.1 Antal svenska långfilmspremiärer 2019–2023

0.2 Biografbesök 2019–2023 (Totalt antal i tusental, andel svensk film)

Konstnärlig frihet

Filminstitutet har i uppdrag att verka för att den svenska filmpolitiken genomförs utifrån de sju filmpolitiska målen. Den filmpolitiska visionen är att svensk film ska hålla hög kvalitet och uppvisa en sådan bredd och mångfald av berättelser att den är en angelägenhet för alla. Utgångspunkten vid fördelning av stöd är en bredd bestående av olika genrer, perspektiv och målgrupper för att skapa bästa möjliga förutsättningar att nå de filmpolitiska målen, utan att påverka den konstnärliga friheten.

För att säkra konstnärlig frihet har Filminstitutet arbetsprocesser och interna beslutsgångar med tydliga och transparenta kriterier för på vilka grunder stöd fördelas. Filminstitutets konsulenter och handläggare tar ställning till ansökningar utifrån de bedömningskriterier som finns i stödens olika riktlinjer. Tre kvalitetskriterier – originalitet, hantverksskicklighet och angelägenhet – utgör grunden för konsulenternas bedömningar av produktionsstöd.

Inom ramen för förordningen tas ytterligare bestämmelser för stöden fram. Vid framtagandet av nya stöd eller vid större förändringar i befintliga stöd tas synpunkter in från filmbranschen, bland annat genom de råd med sakkunniga personer som enligt regeringens riktlinjebeslut ska utses.

Filminstitutet skiljer på bedömningsprocessen av det enskilda projektet och på det övergripande uppdraget, som till exempel uppdraget att redovisa statistik fördelat på kön, som löper över tid. Projektets konstnärliga kvalitet är alltid överordnad i bedömningsprocessen.

Filmpolitiskt mål 1:

Utveckling och produktion av värdefull svensk film sker kontinuerligt och i olika delar av landet

Filminstitutet ska bidra till att stimulera utveckling och produktion av svensk film med bredd och mångfald av berättelser över hela landet. Det sker genom fördelning av ekonomiskt stöd till produktion av lång spelfilm, kortfilm och dokumentärfilm.

Filminstitutets stöd skapar förutsättningar för kontinuitet och långsiktighet när det gäller filmproduktion, något som är centralt för filmbranschen inte minst på en liten marknad som den svenska. Stöd från Filminstitutet utgör i regel 30 till 40 procent av budgeten för de filmer som får produktionsstöd och pengarna är ofta avgörande för att en film ska kunna produceras.

I Filminstitutets arbete ingår att främja den svenska filmens kvalitet och förnyelse. Det gäller både hantverket och filmens konstnärliga värden. Filminstitutet arbetar med kriterierna angelägenhet, hantverksskicklighet och originalitet i bedömningen av vilka projekt som ska få stöd. Stöden går till en mångfald av berättelser som berikar, berör och bryter ny mark.

Under 2023 fortsatte Filminstitutet att utveckla och kvalitetssäkra stödgivning till utveckling och produktion av värdefull svensk film. Genom en kontinuerlig dialog, såväl internt som med olika branschaktörer, utvecklar Filminstitutet fördelningen av stöd i en föränderlig tid. En översyn av samtliga stöd och processer pågår för att säkerställa att budgeten för stöd fördelas på ett sådant sätt att det stöttar svensk film på bästa sätt, nu och i framtiden.

2023 har arbetet bedrivits utifrån följande strategier:

- Fördela stöd till utveckling och produktion av svensk film effektivt, transparent och rättssäkert.
- Säkerställa att stöden anpassas till de förändringar bransch och publik har genomgått.
- Säkerställa att stöden främjar ett diversifierat utbud i många olika genrer, berättarperspektiv och formspråk.
- Via en branschnära dialog utveckla stöden för att ge bästa möjliga effekt kopplat till de filmpolitiska målen.

INDIKATOR – FILMPOLITISKT MÅL 1 (a)

17 %

Antal biobesök och marknadsandel för svenska filmer är en indikator på att värdefull svensk film produceras kontinuerligt. Under 2023 var biobesöken cirka 1,9 miljoner och marknadsandelen 17,1 procent, vilket kan jämföras med 2,0 miljoner respektive 19,4 procent 2022. Under åren 2018 till 2022 stod filmer med produktionsstöd för i snitt 87 procent av besöken till svensk film. Därmed är total marknadsandel för svensk film ett nyckeltal som i hög grad påverkas av Filminstitutets stöd.

INDIKATOR – FILMPOLITISKT MÅL 1 (b)

67 %

Andel regioner med hemmahörande organisationer som har mottagit utvecklings- och/eller produktionsstöd är en indikator på att stöd till värdefull svensk film delas ut i olika delar av landet. I 14 av landets 21 regioner, motsvarande 67 procent, finns organisationer representerade som mottagit utvecklings- och/eller produktionsstöd 2023. Det är en ökning från 57 procent 2022 då 12 regioner mottagit stöd. 2023 var andra gången Filminstitutet undersökte detta. Nyckeltalet kommer att följas upp löpande framöver.

Stöd till utveckling och produktion av ny svensk film

Totalt inkom 1 093 ansökningar för filmprojekt gällande utvecklings- eller produktionsstöd under 2023. Detta innebar en ökning med 23 procent jämfört med 2022. Ökningen drevs främst av ett kraftigt ökat antal ansökningar inom både långa och korta spelfilmer. En del av ökningen inom lång spelfilm kan förklaras av Filminstitutets satsning *Talent to Watch*, som finansierats med extra resurser kopplade till pandemin. En annan möjlig förklaring till det ökade ansökningstrycket hos Filminstitutet kan vara ett minskat antal beställningar av dramaserier till följd av åtstramningar hos både tv-kanaler och strömningstjänster under 2023.

Under 2023 beviljades totalt 92 filmer produktionsstöd. Dessa filmer representerar på olika sätt en mångfald av perspektiv, höga konstnärliga ambitioner, originalitet, angelägenhet och hantverksskicklighet och har en potential att nå publik både i Sverige och internationellt. Av de 92 beviljade svenska långfilmsprojekten var 34 procent filmer med debuterande regissörer, vilket bedöms vara en rimlig nivå för återväxt och svensk films framtid.

Den höga inflationen 2023 påverkade produktionskostnader för svensk film. Med Filminstitutets nuvarande ordinarie stödbudget finns risk att färre titlar får produktionsstöd per år och i förlängningen minskad bredd och mångfald i det svenska filmutbudet.

1.1 Antal inkomna ansökningar för utvecklings- och produktionsstöd för filmprojekt

	2021	2022	2023
Lång spelfilm	421	384	512
Lång dokumentärfilm	174	189	213
Kort spelfilm	219	181	219
Kort dokumentär	38	75	80
Internationella samproduktioner	43	57	69
Totalt, alla filmer	895	886	1093

1.2 Antal beviljade utvecklingsstöd för filmprojekt*

	2021	2022	2023
Lång spelfilm	179	142	167
Lång dokumentärfilm	72	77	72
Kort spelfilm	29	25	15
Kort dokumentär	11	10	8
Totalt, alla filmer	291	254	262

* Samtliga filmprojekt som beviljats utvecklingsstöd, även de som också beviljats produktionsstöd under året.

1.3 Antal beviljade produktionsstöd för filmprojekt

	2021	2022	2023
Lång spelfilm	18	16	13
Lång dokumentärfilm	21	14	18
Kort spelfilm	25	28	24
Kort dokumentär	4	9	9
Internationella samproduktioner	17	22	28
Totalt, alla filmer	85	89	92

Lång spelfilm

Det totala antalet ansökningar för svensk lång spelfilm 2023 var 512. Detta representerade en ökning med 33 procent jämfört med 2022, då antalet var 384. En möjlig förklaring till det ökade ansökningstrycket för lång spelfilm kan vara neddragningarna inom serieproduktion under året. Strömningstjänster och tv-kanaler har aviserat besparingsprogram under året, vilket påverkat planerade produktioner. Strömningstjänsterna har tidigare år expanderat kraftigt vilket skapat många uppdrag och arbetstillfällen för produktionsbolag och kreatörer. Under 2023 mattades dock efterfrågan av. Det ökade antalet ansökningar indikerar att offentliga stöd blivit allt viktigare. Detta i takt med en minskad investeringsvilja hos såväl distributörer som säljagenter och privata investerare.

Produktionsbolagens låga lönsamhet begränsar dessutom bolagens möjlighet att utveckla projekt med egna medel.

Drama dominerade bland ansökningarna med en andel på 63 procent, vilket är en ökning från 60 procent av ansökningarna 2022. Näst största genren bland ansökningarna var komedi, med en andel på 12 procent.

Antalet beviljade produktionsstöd av konsulent för lång spelfilm var under året tio, varav två inom ramen för talangutvecklingsprogrammet *Moving Sweden*. Tre långa spelfilmer beviljades marknadsstöd.

Barn- och ungdomsfilm

Under 2023 inkom totalt 125 ansökningar för svensk film riktad till barn och unga. Det var en ökning med 40 procent jämfört 2022, framför allt drivet av ökat antal ansökningar inom lång spelfilm. 81 ansökningar gällde lång spelfilm, 31 kort spelfilm och 13 dokumentärfilm riktad till barn och unga.

En av de konsulentstödda långa spelfilmerna 2023 var riktad till barn och unga. Åtta korta spelfilmer och en kort dokumentärfilm riktad till barn och unga beviljades produktionsstöd. I tillägg beviljades tre barnfilmsprojekt marknadsstöd med en estimerad biografpublik på fler än 200 000 besökare. Samtliga marknadsstödda filmer baserades på förlagor.

Dokumentärfilm

Under 2023 inkom sammanlagt 293 ansökningar till svensk dokumentärfilm, varav 213 för lång dokumentärfilm och 80 för det korta formatet. Det är en ökning med elva procent där merparten av ökningen utgörs av ansökningar till långfilmsprojekt. Även ansökningar till satsningen *Talent to Watch* bidrog till ökningen. Det beviljades produktionsstöd till 18 långa dokumentärer vilket var något fler jämfört med 2022. Nio korta dokumentärer fick produktionsstöd, vilken var i nivå med föregående år.

Filminstitutets utvecklingsstöd är ofta avgörande för att filmskapare ska kunna testa sina idéer och finna filmens kärna, form och förutsättningar, samt att följa verklighetens skeenden när de händer. SVT är en fortsatt viktig finansiär och visningsaktör för den svenska dokumentärfilmen, dock märks en minskad finansieringsgrad från SVT i de filmer som får produktionsstöd från Filminstitutet.

Kortfilm och nya format

Under 2023 inkom 219 ansökningar till svensk kort spelfilm och nya format, vilket är 21 procent fler jämfört med föregående år. Liksom inom lång spelfilm ökade ansökningarna inom dramagenren som 2023 stod för 59 procent av alla ansökningar. Även andelen ansökningar inom den näst största genren komedi ökade och stod för 18 procent av ansökningarna 2023.

Totalt beviljades produktionsstöd till 24 korta spelfilmsprojekt under 2023, vilket var en minskning från förra årets 28 projekt. Tre fjärdedelar av kortfilmprojekten var inom drama och i övrigt fanns det projekt inom ett flertal genrer såsom komedi, skräck och action.

Efterhandsstöd

Filminstitutet har två typer av efterhandsstöd; *Publikrelaterat stöd (PRS)* och *Stöd till utveckling av projekt baserat på kvalitetsresultat*. Syftet med det publikrelaterade stödet är att bidra till en stark och dynamisk filmbransch och att underlätta finansiering av ny svensk film. Syftet med stödet till utveckling av projekt baserat på kvalitetsresultat är att premiera kvalitet och utveckla svensk film baserat på enskilda filmprojekts nationella och internationella framgångar.

Publikrelaterat stöd (PRS)

PRS baseras på uppnådd bruttobiljettintäkt från biografvisning under filmens första sex månader. Som en följd av pandemins påverkan gjorde Filminstitutet en tidsbegränsad revidering av regelverket för PRS. Stödets ursprungliga grundnivåer för bruttointäkterna behölls, men varje köpt biljett gavs ett högre värde med koppling till hur många besökare biografen, på grund av restriktionerna, kunde sälja till. De sista stöden kopplade till omräkningen med ”pandemikoefficient” betalades ut under 2023.

Under 2023 beviljades sammanlagt 16 filmer PRS, varav tre med biografpremiär 2021 och 12 med biografpremiär 2022 samt en med premiär 2023.

Stöd till utveckling av projekt baserat på kvalitetsresultat

26 filmer kvalificerade sig för att söka stöd till utveckling av projekt baserat på kvalitetsresultat under 2023. Av dem var sju långa spelfilmer, nio långa dokumentärer, fem korta spelfilmer och fem korta dokumentärer. För långfilm är det fler behöriga filmer jämfört med både 2022 och 2021. En orsak till det ökade antalet ansökningar kan vara tidigare års framgång för svensk film och att fler filmer därmed har varit kvalificerade att söka stödet. En extern referensgrupp bedömde projekten och stöd fördelades slutligen till tre långa dokumentärer, fyra långa spelfilmer samt fem kortfilmer varav två spelfilmer och tre dokumentärer. Totalt beviljades 12 filmer stöd 2023 jämfört med 13 filmer 2022.

Talangutveckling

Satsningen *Moving Sweden* är ett etablerat samarbete med SVT. Syftet är att stärka återväxten av upphovspersoner och producenter samt främja nya berättelser, perspektiv och röster i olika delar av landet. Antalet inkomna ansökningar under 2023 var totalt 152 inklusive initiativet *Wild Card*. Utvecklingsstöd söks löpande, men produktionsstöd hade två deadlines under året och tre filmer tilldelades Letter Of Intent (LOI) 2023.

Till Wild Card 2023, som riktar sig till nyutexaminerade regissörer från filmskolor och konsthögskolor, inkom rekordmånga ansökningar. Majoriteten av ansökningarna kom från högskolor för film, men det inkom även ett antal projektansökningar från konsthögskolor. Beslut om fördelning av stöd fattas av en intern referensgrupp på Filminstitutet.

Det ordinarie stödet *Talangutveckling i hela landet* hade två deadlines under 2023. Stödet kan sökas av regionala filmverksamheter eller andra filmorganisationer.

Krisstödet *Talent to Watch* gick 2023 in på sitt sista år och hade den första och enda deadline för produktionsstöd. Stödet är ett samarbete med Sveriges 19 regionala filmverksamheter. Letter Of Intent tilldelades under hösten till fyra långa spelfilmer och åtta dokumentärfilmer, i kort och långt format. Beslut om fördelning av stöd fattades av två externa referensgrupper, en inom lång spelfilm och en inom dokumentärfilm.

Samarbeten med internationella festivaler har fortsatt och fördjupats och utlysningar till internationella labb och forum för svenska producenter gjordes under hösten.

Filmpolitiskt mål 2:

Allt fler ser värdefull film som sprids och visas i olika visningsformer i hela landet

Filminstitutet ska bidra till att allt fler ser värdefull film som sprids och visas i olika visningsformer i hela landet. Det sker bland annat genom fördelning av ekonomiskt stöd till biografer, distributörer, filmfestivaler, strömningstjänster och visningsorganisationer. Stöden bidrar till att ett brett utbud av såväl svensk som utländsk film kan göras tillgängligt för alla som bor i Sverige. Målet är att sprida en bred repertoar av filmer med många olika genrer, berättarperspektiv och formspråk från olika språkområden.

Stöden till distribution och visning är utformade för att stimulera ett brett utbud av såväl svensk som utländsk film som görs tillgängligt och ses av publik i hela landet. Stöden inkluderar alla visningsfönster. Men biograferna har en unik position som bärare av filmkultur och stöd till biografer och visningsorganisationer ska verka för att bibehålla en bred biografstruktur över hela landet.

Filminstitutet bidrar även till att öka kännedomen om, och uppskattningen av, svensk film genom att varje år arrangera den tv-sända prisutdelningen Guldbaggen.

2023 har arbetet bedrivits utifrån följande strategier:

- Fördela stöd till distribution och visning av värdefull film effektivt, transparent och rättssäkert.
- Säkerställa att stöden anpassas till framtida affärsmodeller och publikbeteenden.
- Främja ett diversifierat utbud i många olika genrer, berättarperspektiv och formspråk till en mångfald av publikgrupper.
- Verka för en levande biografstruktur i hela landet som naturligt förändras över tid.
- Öka kännedomen om svensk film genom att arrangera en attraktiv och relevant filmgala.

INDIKATOR – FILMPOLITISKT MÅL 2 (a)

9 %

Genomsnittlig räckvidd per titel för nya svenska filmer under året är en indikator på om allt fler ser värdefull film. De 19 namngivna nya svenska filmer som ingick i Filminstitutets publikundersökningar under 2023 hade setts av i genomsnitt nio procent av befolkningen i åldrarna 15–74 år (oavsett visningsfönster). Det är en minskning jämfört med 2022 då motsvarande siffra var elva procent.

INDIKATOR – FILMPOLITISKT MÅL 2 (b)

72 %

Andel kommuner som visat svensk film eller värdefull internationell film på biograf (med stöd från Filminstitutet) är en indikator på om värdefull film visas i hela landet. 210 kommuner i Sverige innehåller en biografaktör som visat svensk film eller värdefull internationell film och för detta mottagit stöd från Filminstitutet under 2023. Detta motsvarar 72,4 procent av Sveriges kommuner. Motsvarande siffra 2022 var 65,5 procent (190 kommuner).

INDIKATOR – FILMPOLITISKT MÅL 2 (c)

44 %

Hur stor andel av befolkningen som såg svensk film eller värdefull internationell film månatligen under 2023 är en indikator på om allt fler ser värdefull film. 44 procent av befolkningen i åldrarna 15–74 år svarade i Filminstitutets publikundersökning under fjärde kvartalet 2023 att de minst en gång i månaden sett svensk film eller internationell film från andra länder än USA, Storbritannien och övriga engelskspråkiga länder (oavsett visningsfönster) under året. 2023 var första gången Filminstitutet undersökte detta, vilket innebär att det inte finns några jämförbara siffror från tidigare år. Nyckeltalet kommer att följas upp löpande framöver. Uppdelat ser 39 procent svensk film månatligen och 21 procent internationell film från icke engelskspråkiga länder.

Ny svensk films väg till publiken

Filminstitutet stödjer svensk film i alla led, från utveckling och produktion till tillgänglighet och möte med publik över tid. För att stödja ny svensk films möte med publik finns *Stöd till lansering av svensk långfilm* som distributörer kan söka för att få ekonomisk hjälp till distribution och marknadsföring under filmens första lanseringsår. Detta eftersom marknadsföring är dyrt och distributörer behöver ta höga ekonomiska risker.

2023 var första året efter pandemin som var helt fritt från publikrestriktioner. Trots det har inte biografbesöken återgått till samma nivåer som innan pandemin. De totala besöken var knappt 30 procent lägre jämfört med 2019, det påverkar även de svenska filmernas biograflanseringar. Svensk films marknadsandel uppgick under 2023 till 17,1 procent.

Stöd till lansering av svensk långfilm

Ansökningar för stöd till lansering av svensk långfilm ökade 2023 och fler oetablerade distributörer sökte stödet. En del av ökningen av oetablerade distributörer förklaras av att fler dokumentärfilmsproducenter har nåtts av information om stödet i allmänhet, och i synnerhet att det finns möjlighet att söka ett etapp 1-stöd för att starta publikarbetet tidigt innan filmen är klar. Filminstitutet gör en värdering om de oetablerade distributörerna har kompetens och organisation att kunna göra en professionell lansering.

Trots att stödet är fönsterneutralt och kan sökas för hela första lanseringsåret gällde majoriteten av ansökningarna biograflansering. Det kan förklaras med att vissa distributörer endast har rättigheter för biograf och resterande rättigheter ligger på annan part. Dessutom är många distributörer mer fokuserade på biograflansering och arbetar efter äldre traditionella affärsmodeller.

Under året satsades krisstöd på tio miljoner kronor på filmer med potential att locka många biobesök, detta för att stötta upp den svenska filmen och även för att stötta svenska biografer. Svensk film är viktig för biografer i hela landet, inte minst utanför storstäderna. Under första delen av året fick denna satsning ingen större inverkan på biobesöken, men under julen uppnådde fler filmer betydande biografbesök inom olika publikgrupper.

Under hösten 2023 lanserades ovanligt många svenska filmer på biograf. Antal dokumentärer mer än fördubblades jämfört föregående år. Det ökande antalet biograflanserade filmer gör att de konkurrerar, inte bara med utländsk repertoar, utan även med varandra om såväl plats i biografsalonger som om publikens biografbesök.

2.1 Stöd till lansering av svensk långfilm

	2021	2022	2023
Beviljade stöd	56	53	74
Distributörer	15	11	17

Stöd till distribution och visning av film i Sverige

Varje år fördelar Filminstitutet olika typer av stöd till distribution och visning av film i Sverige. Stöden riktas mot olika delar av filmbranschens visningsorganisationer, till exempel distributörer, filmfestivaler, streamingplattformar och filmstudior.

Stöd till distribution och visning, årligt stöd och enskilda projekt och titlar, samt spridning av kortfilm

Ansökningar om stöd och beviljade stöd till distribution och visning var 2023 till största del i linje med tidigare års nivåer.

Stödet till enskilda utländska titlar och årliga stöd till distributörer främjar att filmer med hög konstnärlig kvalitet från hela världen når publik i Sverige. Under 2023 inkom det fler ansökningar och beviljades fler stöd till barn- och ungdomsfilm än åren innan. Det är framför allt titlar med begränsade biografpremiärer där det främsta fokuset ligger på skolbio och institutionella visningar.

2.2 Biograflanserade utländska värdefulla filmer med stöd, världsdel

	2021	2022	2023
Antal filmer	57	109	106
Europa	70%	77%	78%
Nordamerika	16%	7%	9%
Asien	9%	15%	8%
Latinamerika	4%	0%	2%
Oceanien	2%	1%	2%
Afrika	0%	0%	1%

2.3 Filmer som visades på svenska filmfestivaler med stöd från Filminstitutet, världsdel

	2021	2022	2023
Antal filmer	1492	1518	1589
Europa	72%	68%	73%
Asien	11%	11%	11%
Nordamerika	8%	11%	8%
Latinamerika	4%	6%	4%
Afrika	5%	5%	4%
Oceanien	1%	0,3%	1%

En majoritet av filmfestivalerna har frångått strömning av film till förmån för mötet med film på biograf. Framför allt är det ökade kostnader för att driva festival både i biografer och online som gör att festivalerna behöver välja en väg. De festivaler som fortsatt med ett online-program har i första hand haft samarbete med Draken Film. Ett antal festivaler har haft egna digitala plattformar riktade mot skolpublik med klassrumsvisningar.

Utöver festivalerna har det kommit in projektansökningar med fokus på nya försök till distributionsmöjligheter, affärsmodeller och visningsarrangemang för publik. Det finns ett behov från visningsdelen av filmbranschen av att se över de traditionella affärsmodellerna.

Syftet med *Stöd till spridning av svensk kortfilm* är att öka synligheten och möjliggöra att fler ser svensk kortfilm. Få aktörer vid sidan om Filminstitutet, SVT och filmfestivaler arbetar med spridning av kortfilm eftersom intäktsmöjligheterna för kortfilm är mycket begränsade. Antal ansökningar ligger kvar på samma låga nivå som tidigare år. Stödet går till en aktör, Folkets Bio, som är den aktör som jobbar aktivt och professionellt med spridning av kortfilm efter pandemin.

2.4 Stöd till distribution och visning, årligt stöd och enskilda projekt och titlar, samt spridning av kortfilm

	2021	2022	2023
Årligt stöd, antal beviljade ärenden	24	20	20
Stöd till enskilda projekt och titlar			
– Antal beviljade ärenden	34	34	31
– Antal beviljade sökande	17	14	15
Stöd till spridning av svensk kortfilm			
– Antal beviljade ärenden	2	2	3
– Antal beviljade sökande	1	1	1

* Inför 2022 delades det årliga stödet inom distribution och visning upp i två separata stöd. Årligt stöd till etablerade medlemsorganisationer för biografer redovisas under rubriken Stöd till att stärka biografstrukturen i Sverige.

Andra stöd fördelade inom distribution och visning

Med *Stöd till publikanalys och innovativ marknadsföring* vill Filminstitutet främja ökad kunskap om publiken och om hur den kan nås. Målet är att ge sökande möjlighet att genomföra fördjupade publikanalyser och prova nya marknadsföringsmetoder, som leder till ökad kunskap om filmens genomslag. Stödet har fått dubbelt så många ansökningar under 2023 jämfört med 2022. Ökningen bedöms bero dels på ett större behov av förståelse kring publikens vanor, dels som en effekt av att omställningsstödet till följd av pandemin nu är slut. Omställningsstödet och stödet till publikanalys och innovativ marknadsföring tangerade varandra gällande syfte och mål, men omställningsstödet hade en betydligt enklare handlägnings- och beslutsprocess och en större budget.

Stöd till utbildning och kompetensutveckling inom spridning och visning har som mål att höja kompetensen inom distribution och visning för att på detta sätt förbättra förutsättningarna för filmens möjligheter att nå sin publik. En liten ökning av antalet sökande kring olika kompetenshöjande insatser 2023 visar på ett fortsatt behov att stärka verksamheterna och locka fler besökare.

2.5 Andra stöd fördelade inom distribution och visning

	2021	2022	2023
Stöd till utbildning inom distribution och visning			
– Antal beviljade ärenden	24	29	33
– Antal beviljade sökande	21	25	31
Antal beviljade stöd till publikanalys och innovativ marknadsföring	5	3	8

Stöd till ökad tillgänglighet inom spridning och visning

Syftet med stödet är att öka tillgängligheten till film för personer med funktionsvariation. Stödet fördelas i hög utsträckning till syntolkade ljudspår för svensk film, men även i viss mån för syntolkade ljudspår och upplästa undertexter för utländsk film. Stöd ges även till enskilda syntolkade filmvisningar på biograf, framför allt festivalvisningar, samt till tekniska utvecklingsprojekt inom området.

Filminstitutet äger den tekniska lösningen som används för uppspelning av ljudspår för syntolkning och upplästa undertexter. Bakgrunden är ett regeringsuppdrag till Filminstitutet och Post- och telestyrelsen år 2011 att utveckla den sändnings- och mottagningsutrustning som krävs för att film på biograf ska kunna vara tillgänglig för alla. Uppdraget resulterade i den tekniska lösning som Filminstitutet äger. I ägarskapet ingår att löpande diskutera behov av utveckling och förbättring av tjänsten dels med teknik- och applikationsutvecklare, dels med intresseorganisationer som Synskadades Riksförbund och Dyslexiförbundet, för att tjänsten fortsatt ska vara relevant för brukare i målgrupperna. Två aktiva applikationer, VoiceVision och MovieTalk, är kopplade till tjänsten.

2.6 Stöd till ökad tillgänglighet inom spridning och visning

	2021	2022	2023
Stöd till ökad tillgänglighet inom spridning och visning			
– Antal beviljade ärenden	18	38	41
– Antal beviljade sökande	11	12	17
Nedladdningar av ljudspår för syntolkning	9 334	8 134	8 385

Stöd till biografägare för visning av värdefull långfilm

Stödet till biografägare för visning av ny värdefull långfilm bidrar till att uppfylla det filmpolitiska målet om att allt fler ska se värdefull film. Biografägare uppmuntras att programsätta ny värdefull långfilm genom ett efterhandsstöd som baseras på antalet sålda biljetter. Stöd per såld biljett anpassas efter totalbudgeten.

2023, liksom 2022, hade Filminstitutet möjlighet att förstärka stödets budget med tre miljoner kronor av regeringens speciellt tilldelade krisstöd. På det sättet fick biograferna extra hjälp att återhämta sig efter pandemin.

2.7 Stöd till biografägare för visning av värdefull långfilm

	2021	2022	2023
Antal beviljade ärenden	339*	243	280
Antal beviljade sökande	213	189	227

*2021 registrerades ärenden per salong, från och med 2022 registreras ärenden per biograf.

Stöd till att stärka biografstrukturen i Sverige

Filminstitutets stöd till biografier ska verka för att upprätthålla den levande biografstruktur som finns idag, och främja att biografier når fler besökare och publikgrupper. 2023 var det första året helt utan publikrestriktioner, trots det har biograferna inte återtagit samma nivå av biografbesök som innan pandemin. Det totala antalet biografbesök 2023 var 11,2 miljoner vilket var ca 30 procent lägre jämfört med 2019.

Stöd till upprustning och nya biografer

Stöden för upprustning och nya biografer bidrar till Filminstitutets övergripande uppdrag att bibehålla en levande biografstruktur över hela landet. Det övergripande målet med stöden är att verka för att landets invånare inom rimligt avstånd från sin bostad har en biograf, som med god teknisk standard och visningsmiljö kontinuerligt visar film. Stöden fördelas även till biografer i större orter som visar värdefull och kompletterande film och som därmed bidrar till att fler ser värdefull film.

Under 2023 beviljades *Stöd till upprustning av biograf* främst för projektorer och servrar, vilket är väntat då många av de tidiga digitala projektorerna nu måste bytas. Stor del av budgeten gick till projektorer och vissa andra ansökta åtgärder behövdes prioriteras bort. Dessutom beviljades stöd till teknik för biljettförsäljning och ljudutrustning. Enstaka stöd beviljades även för biograffåtöljer, filmdukar, med mera. Ett *Stöd till ny biograf* beviljades, både för teknik och marknadsföring. Biografen ligger i en kommun som saknade biograf.

2.8 Beviljade stöd till upprustning av biograf och ny biograf

	2021	2022	2023
Stöd till upprustning av biograf			
– Antal beviljade ärenden	57	109	72
– Antal beviljade sökande	48	90	61
Stöd till ny biograf			
– Antal beviljade ärenden	2	1	1
– Antal beviljade sökande	1	1	1

Årligt stöd till etablerade medlemsorganisationer för biografer

Genom stödet till etablerade medlemsorganisationer för biografer främjar Filminstitutet att landets invånare inom rimligt avstånd från sin bostad har en biograf som kontinuerligt visar film. Medlemsorganisationerna arbetar kontinuerligt med utveckling av biografverksamhet i hela landet.

Stödet fördelades för första gången för verksamhetsåret 2022, innan dess omfattades medlemsorganisationerna för biografer av det årliga stödet för distribution och visning där även distributörer, filmfestivaler och streamingplattformar ingick.

Fem organisationer beviljades stöd inför 2023: Folkets Hus och Parker, Våra Gårdar, Bygdegårdarnas riksförbund, Föreningen Folkets Bio och Biografcentralen. Dessa organisationer stöttar biografverksamhet på små och medelstora orter i hela landet, samt biografer i större städer som har ett kompletterande utbud till de kommersiella biografkomplexen.

Guldbaggen

Filmpriset Guldbaggen delas sedan 1964 ut av Filminstitutet för framstående insatser inom den svenska filmen. Totalt har över 600 Guldbaggar delats ut under årens lopp och priskategorierna var 20 till antalet 2023. Guldbaggens syfte är att uppmärksamma och stärka den svenska filmen genom att premiära individuella insatser i filmer som premiärvisats under det senaste året. Genom att

arrangera en attraktiv filmgala riktad till en bred allmänhet bidrar Filminstitutet även till att öka kännedomen om och uppskattningen av svensk film.

Guldbaggegalan direktsänds på SVT Play och SVT1 i drygt fem timmar för att nå största möjliga publik och är också Filminstitutets enskilt största medieevenemang under året. Guldbaggegalan 2023 genomfördes den 23 januari. Galan, den 58:e i ordningen, sågs av 740 000 personer, vilket var en minskning från året dessförinnan, då galan hade 825 000 tittare. Galan fick stor uppmärksamhet i medier med 2 500 redaktionella artiklar som berörde priset inklusive de nominerade personerna och filmerna, en ökning med 30 procent.

I Filminstitutets publikundersökning i slutet av 2023 svarade 92 procent att de känner till Guldbaggen. Av dessa uppgav 31 procent att det är sannolikt att de skulle se en svensk film med anledning av att den har vunnit en Guldbagge.

Vinnare vid Guldbaggegalan 2023

Kategori	Vinnare
Bästa film	<i>Triangle of Sadness</i> (Producenter: Erik Hemmendorff och Philippe Bober)
Bästa regi	Ruben Östlund (<i>Triangle of Sadness</i>)
Bästa kvinnliga skådespelare i en huvudroll	Sigrid Johnson (<i>Comedy Queen</i>)
Bästa manliga skådespelare i en huvudroll	Granit Rushiti (<i>Jag är Zlatan</i>)
Bästa kvinnliga skådespelare i en biroll	Dolly de Leon (<i>Triangle of Sadness</i>)
Bästa manliga skådespelare i en biroll	Zlatko Burić (<i>Triangle of Sadness</i>)
Bästa manus	Tarik Saleh (<i>Boy from Heaven</i>)
Bästa foto	Jonas Alarik (<i>Svart krabba</i>)
Bästa klippning	Åsa Mossberg och Line Schou (<i>Döttrar</i>)
Bästa kostymdesign	Sofie Krunegård (<i>Triangle of Sadness</i>)
Bästa ljuddesign	Ted Krotkiewski (<i>All of Our Heartbeats Are Connected Through Exploding Stars</i>)
Bästa maskdesign	Stefanie Gredig (<i>Triangle of Sadness</i>)
Bästa originalmusik	Eirik Havnes (<i>Historjá – Stygn för Sápmi</i>)
Bästa produktionsdesign	Linda Janson (<i>Svart krabba</i>)
Bästa visuella effekter	Simon Sandin (<i>Svart krabba</i>)
Bästa dokumentärfilm	<i>Historjá – Stygn för Sápmi</i> (Regi: Thomas Jackson)
Bästa kortfilm	<i>Little to Big</i> (Regi: Ellen Fiske och Ellinor Hallin)
Guldbaggens publikpris	<i>Feed</i> (Producenter: Alexander Eriksson, Paolo Vacirca och Joakim Lundell)
Hedersguldbagge	Björn Gustafson
Gullspira	Sanna Lenken

Filmpolitiskt mål 3:

Filmarvet bevaras, används och utvecklas

Målet om att filmarvet bevaras, används och utvecklas härrör ur en av strategierna för den nationella kulturpolitiken (Kulturarvet bevaras, används och utvecklas). Filminstitutet kopplar sin definition av filmarv nära till den nationella kulturarvspolitiken och den omfattar alla materiella och immateriella uttryck som präglat filmen genom historien och dess påverkan på samtid och framtid. Filmarvet inkluderar verk, objekt, miljöer, system, verksamheter, skeenden, sammanhang, kunskaper, upplevelser och traditioner, med utgångspunkt i filmen som konstverk, bransch eller massmedium.

Syftet med definitionen är att göra det möjligt att operationalisera samt vidga förståelsen. Denna breda definition innebär att filmarvsarbetet utförs av olika organisationer, både offentliga och privata. Exempelvis innehar SVT det näst största filmarkivet i Sverige och Kungliga biblioteket samlar aktivt in lågupplösta versioner av filmer via e-plikten. I utförandet av uppdraget prioriterar Filminstitutet områden där man är en unik förutsättning för bevarande eller möjliggörare för användning.

Bevarandet av det materiella filmarvet är grundläggande och kräver ändamålsenliga lokaler, utrustning och specialistkompetens. Nya hotbilder som klimatförändringar och krig har fått kulturarvsorganisationer att omvärdera sina arkivlokaler. Filminstitutet har exempelvis identifierat att stora delar av samlingarna är placerade i byggnader där vatten är ett reellt hot såväl utifrån som inifrån byggnaden.

Att förvärva framtidens filmarv i dagens fragmenterade filmvärld är även det en utmaning. Filminstitutets samlingar har rötter i biografkulturen från 1900-talet, men dagens filmvärld är mer omfattande. Att identifiera filmer och företeelser med högt framtida filmhistoriskt värde är svårt och kräver kontinuerlig omvärldsbevakning och värdering. Proaktivitet är nödvändig eftersom ingen pliktexemplarslag täcker de materialtyper som behövs för bevarande eller pekar ut Filminstitutet som mottagare.

I mötet mellan användarna samt i det kollektiva minne och möjlighet till upplevelser som filmarvet utgör, finns möjligheten till nya perspektiv som bidrar till både en utveckling och förnyelse av samhället och som berikar människors liv. Medborgarnas tillgång till, engagemang för och delaktighet är viktiga förutsättningar för att filmarvet ska vara ett levande kulturarv.

2023 har arbetet bedrivits utifrån följande strategier:

- Vara en professionell kulturarvsinstitution. Förvaring, lagring, dokumentation och handhavande sker i enlighet med lagar, standarder och internationella rekommendationer.
- Filmavets innehåll och användning, likaväl som Filminstitutets processer i arbetet, ska hela tiden vara föremål för utvärdering och utveckling.
- Anordna kontextualiserade visningar av film som ger nya perspektiv.
- Underhålla och utveckla Filminstitutets analoga och digitala filmteknik och kunskapen om densamma så att filmavet kan bevaras och användas.

INDIKATOR – FILMPOLITISKT MÅL 3 (a)

93 %

Andelen svenska långfilmer som Filminstitutet har bevarat filmmaterial till är en indikator på nivån av bevarandet av det svenska filmavet. 2023 ökade andelen bevarat material till 93,1 procent jämfört med 92,5 procent år 2022.

INDIKATOR – FILMPOLITISKT MÅL 3 (b)

84 %

Hur stor andel av de digitalt restaurerade filmerna som finns tillgängliga via vod, tv och/eller dvd/bluray är en indikator på filmavets användning och tillgänglighet. 84 procent av de digitalt restaurerade/anpassade filmerna fanns tillgängliga under 2023, vilket var på samma nivå som 2022.

Filmarkiv

För att förmedla den unika kompetens om hantering av äldre film som finns på Filminstitutet genomfördes under året 15 föreläsningar om filmarkivering för studenter på Stockholms universitet, Södertörns högskola, Göteborgs universitet, Linnéuniversitetet samt Lunds universitet. I samband med *The Nitrate Picture Show* vid George Eastman Museum i Rochester, USA i juni, bjöds också företrädare från Filminstitutet in för att presentera och föreläsa om filmsamlingarnas 90-åriga historia som firades i oktober.

Under året implementerades nya digitala rutiner för utlån och internt nyttjande av arkivmaterial fullt ut. Det innebär att allt analogt filmmaterial i samlingarna är spårbart med hjälp av streckodsmärkning. I det fortsatta säkerhetsarbetet har Filminstitutet gjort risk- och prioriteringsanalyser samt en klassificering och undanförselsplan för evakuering av särskilt värdefull analog film.

Insamling av filmer från 2010-talet har prioriterats och andelen bevarade filmer från decenniet är därmed högre än föregående år. Arbetet avstannade dock under andra halvan av 2023 på grund av personalomsättning. En ny tjänst med inriktning på insamling av digitalt filmmaterial tillsätts under vintern 2024.

Inom ramen för *Handlingsplan 2023 utifrån avsiktsförklaring gällande fördjupat samarbete* har Filminstitutet och Kungliga biblioteket under 2023 genomfört en pilotstudie för hur de bättre kan samverka vid insamling av ny film som visas på bio och vod. Rapporten, som färdigställs i januari 2024, kommer ge flera förslag på konkreta samarbetsområden. Det övergripande syftet är att gemensamt skapa en mer heltäckande insamling av film på ett effektivare sätt.

3.1 Andel bevarade svenska långfilmer, per decennium filmen haft premiär*

	2021	2022	2023
1930 – tal	88,0%	88,4%	88,4%
1940 – tal	98,2%	98,2%	98,2%
1950 – tal	98,7%	98,7%	98,7%
1960 – tal	99,1%	99,1%	99,1%
1970 – tal	93,9%	93,9%	94,9%
1980 – tal	95,3%	95,8%	95,8%
1990 – tal	97,7%	97,7%	97,7%
2000 – tal	94,7%	94,7%	94,7%
2010 – tal	70,4%	76,2%	79,3%
Totalt	91,4%	92,5%	93,1%

* Helt eller delvis bevarade filmer.

Filmrelaterade samlingar

Föremålen i Filminstitutets samlingar illustrerar den rörliga bildens tekniska och estetiska utveckling. Samlingarna innehåller bilder och affischer, manuskript, person- och bolagsarkiv samt filmhistoriska föremål. I maj stod Filminstitutet värd för FIAF:s tvådagars workshop om filmrelaterat material *So Much More Than Non-Film*. Bland utställningar som exponerat föremål ur samlingarna kan nämnas Edsvikens konsthall där ett stort antal kostymer av kostymtecknaren Mago visades upp. Större bildbeställningar har gjorts till Victor Sjöström-utställningen vid Fondation Pathés i Paris samt till Palgrave Macmillan för brittiska barnfilmsantologin *Swedish Children's Cinema*. Under året fortsatte arbetet med gallring och digitisering av den analoga bildsamlingen. Ytterligare 3 376 bilder från svenska filmer färdigställdes och publicerades. Totalt finns nu 101 578 av arkivets bilder tillgängliggjorda på Svensk Filmdatabas.

I tabellen framgår hur stor andel biografvisade svenska långfilmer från perioden 1930–2019 som har bevarat arkivmaterial i samlingarna.

3.2 Andel svenska långfilmer 1930–2019 med filmrelaterat arkivmaterial

	Affischer			Stillbilder/negativ			Manus/textlistor*			Program/reklamtryck		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
1930-tal	97%	97%	97%	98%	98%	98%	85%	85%	85%	90%	91%	92%
1940-tal	99%	100%	100%	99%	99%	99%	94%	94%	95%	97%	98%	98%
1950-tal	98%	98%	98%	97%	97%	97%	90%	91%	91%	96%	97%	97%
1960-tal	96%	96%	96%	97%	97%	97%	87%	87%	87%	92%	92%	92%
1970-tal	92%	92%	92%	96%	96%	96%	74%	75%	75%	76%	76%	76%
1980-tal	95%	95%	95%	97%	97%	97%	84%	84%	84%	85%	85%	86%
1990-tal	97%	97%	97%	98%	98%	99%	80%	81%	85%	89%	90%	92%
2000-tal	95%	95%	95%	93%	93%	93%	82%	82%	84%	65%	65%	67%
2010-tal	85%	85%	86%	72%	71%	75%	73%	72%	73%	57%	56%	57%
Totalt	95%	95%	95%	93%	93%	93%	83%	84%	84%	81%	81%	82%

*Tidigare redovisade manus/textlistor siffror för 2021–2022 underestimerade p.g.a. fel i skript, värdena korrigerade.

Reproduktion av film

Liksom de flesta fotokemiska laboratorier i världen har Filminstitutet stora utmaningar i att underhålla föråldrad utrustning och säkra specialiserad teknisk kompetens. Filmlaboratoriet i Rotebro har sedan hösten 2022 haft en vakans som inte kunnat tillsättas då ingen ersättare med rätt profil kunnat rekryteras. Det har fått konsekvenser för den analoga reproduktionen då laboratoriet inte varit i bruk under året. Filminstitutet har därför valt att under 2023 färdigställa de analoga filmprojekten externt på laboratoriet Haghefilm i Amsterdam. Anledningen till att antalet färdiga reproduktioner skiljer sig mellan 2022 och 2023 är att några av de filmer som skulle vara klara innan årets slut 2022 inte godkändes förrän i början av 2023.

Som kan utläsas av tabellen har antalet digitala reproduktioner ökat under 2023. För reproduktioner där visningsmaterial framställs, var målet 50 reproduktioner och 54 har genomförts. Värt att notera är att antalet reproduktioner gjorda i betydligt mer resurskrävande 4K-upplösning nästan fördubblats mot 2022. Digitiseringar av bevarandeskäl hade ett mål på 60 och 75 genomfördes. De huvudsakliga anledningarna är att arbetet förflutit utan personalomsättning eller andra störningar, investeringar i hårdvara har möjliggjort arbete i högre upplösning samt en särskild satsning på digitisering av äldre ljudmaterial.

3.3 Antal analoga och digitala reproduktioner för bevarande

	2021	2022	2023
Digitala reproduktioner	81	73	129
Analoga reproduktioner	11	6	14

Tillgängliggörande

Filmpolitiken syftar till att värdefulla filmer ska vara tillgängliga i hela landet och där är filmarvet en viktig del. En avgörande aktivitet för att göra filmarvet tillgängligt är digital reproduktion som syftar till att filmer inte ska bli otillgängliga av tekniska skäl. Filmer producerades till och med 2010 för

analoga biografer och eftersom biograferna numera är digitala måste filmerna föras över till digitalt format för visning. När de väl är digitala är de även lätta att anpassa till andra digitala plattformar såsom strömningstjänster och tv. För att film ska kunna tillgängliggöras krävs även att personer som äger immaterialrättigheter givit sitt samtycke. Att Filminstitutets digitalt reproducerade filmer sprids säkerställs genom att visningsaktörer och rättighetsinnehavare involveras i urvalet av filmer. När Filminstitutet, i egenskap av producent och samproducent till film från 1960- till 1990-talet, innehar rättigheterna till filmer som väljs ut för digital reproduktion genomförs ett proaktivt arbete i syfte att uppdatera avtal och därmed göra tillgänglighetsarbetet möjligt.

Filminstitutets arkivfilmer görs även tillgängliga via den egna visningsverksamheten Cinemateket som visar ett kuraterat urval för biograf. Genom sajten Filmarkivet.se har Filminstitutet också möjlighet att tillgängliggöra delar av samlingarna som inte lämpar sig för andra plattformar, det vill säga historiska reportage, klassiska reklamfilmer, beställningsfilmer och korta dokumentärer från 1896 och framåt.

Biografdistribution och arkivutlån

För att öka tillgängligheten till det digitalt reproducerade filmarvet i sitt ursprungsfönster bedriver Filminstitutet en distributionsverksamhet för biografvisning. Under 2023 ägde visningar av filmer från Filminstitutets distribution rum i Sveriges samtliga regioner och på totalt 62 orter. Antalet visningar var på samma nivå som året innan. De filmer som bokades mest var barn- och ungdomsfilmer, men även klassiker av Ingmar Bergman och Victor Sjöström. I Filminstitutets katalog finns över 300 titlar och bland dem bokades under året 110 unika titlar, vilket tyder på ett intresse för svensk filmhistoria bortom de mest kända klassikerna.

3.4 Filminstitutets biografdistribution av digitaliserade filmer

	2021	2022	2023
Antal visningar	201	358	334

Större delen av tillgängliggörandet av samlingarna sker i egen regi, men biografer, festivaler och andra visningsaktörer har möjlighet att låna filmer. Det gäller även digitalt reproducerade filmer där rättighetsinnehavaren valt att inte låta Filminstitutet inkludera dem i biografdistributionen samt filmer ur Filminstitutets samlingar för visning i Filmhuset eller i externa biografer. Vissa rättighetsinnehavare har valt att ha filmer i egen distribution och siffror saknas över visning av dessa filmer.

3.5 Antal visningar av arkiverade filmer på biograf i Sverige

	2021	2022	2023
Totalt antal visningar*	194	489	471

* Filminstitutets egna visningar inkluderade.

Cinemateket

Filminstitutets egen visningsverksamhet, Cinemateket, arbetar för att utveckla filmarvet, öka kännedomen och intresset för filmhistorien och för filmen som konstform genom att kuratera Filminstitutets filmsamlingar kompletterat med film från andra samlingar och kommersiella aktörer.

Under 2023 visades filmer under tema *Lycka: Den sjunde himlen och den sjunde konsten* och *Lögn: Filmens bluffar och bländverk*. Programmen innehöll retrospektiver över Agnès Vardas, Federico Fellinis, Thor Modéens Hasse Alfredsson och Tage Danielssons konstnärskap. Därutöver visades flertalet andra retrospektiver, bland annat Fritz Lang, Ingemo Engström, Zhang Yimou och Gunnel Lindblom.

Under 2023 hade Cinemateket 431 visningar, en minskning från föregående år på grund av ombyggnation av Filmhusets biografer. Även om antalet besök fortfarande inte kommer upp i samma siffror som innan pandemin, då visningarna hade 38 348 besökare, har antalet besökare ökat för andra året i rad, både gällande det totala besöksantalet och antalet besökare per visning. Utvärderingar som gjorts visar att publiken förändrat sina vanor senaste åren och utmaningen framåt ligger i att nå ut med ett kuraterat program på de plattformar där publiken befinner sig.

3.6 Besökare Cinemateket

	2021	2022	2023
Totalt antal besökare	15 173	23 638	26 343
Antal visningar	228	460	431

Filmarkivet.se

Filmarkivet.se är en strömningstjänst som drivs av Filminstitutet och Kungliga biblioteket i samarbete och innehåller framför allt kort-, dokumentär-, journal- och reklamfilm som kontextualiseras genom textmaterial och tematiseringar. Genom webbplatsen tillgängliggörs filmarvet utan kostnad för allmänheten och besökare återfinns i samtliga av Sveriges regioner.

Under 2023 ökade antalet besökare tack vare en fortsatt satsning på lokala filmer från olika delar av landet och riktad kommunikation till identifierade målgrupper. Bland annat uppmärksammades Visby, Höganäs och Umeå. Andra filmer som lyfts fram var dokumentärer om den storskaliga energiproduktionen i Sverige och ett urval journal-, dokumentär- och privatfilmer som återger samiskt liv och historia ur majoritetssamhällets perspektiv, från början av förra seklet till 1980-talet. Webbplatsen besöktes 628 518 gånger, en ökning med nästan 70 000 besök jämfört med 2022.

I ett längre perspektiv är besökssiffrorna långt under de första årens (över en miljon besök 2011) och den användarundersökning som genomfördes under hösten 2022 visade både på upplevda tekniska brister och otydligheter kring avsändare, målgrupp och sajts primära funktion. En vidareutveckling av en gemensam tjänst som kan hantera både Kungliga bibliotekets och Filminstitutets behov, och målgruppernas förväntningar, skulle innebära att betydande resurser för redaktionellt arbete och utveckling behöver skjutas till. För att både parter på ett mer ändamålsenligt sätt ska kunna uppfylla sina respektive uppdrag är parterna överens om att samarbetet kring webbplatsen ska upphöra i sin nuvarande form.

3.7 Filmarkivet.se, antal

	2021	2022	2023
Filmer på sajten	2 261	2 399	2 556
Besök, totalt	379 733	558 579	628 518

* Den låga siffran under 2021 kopplas till förändrade algoritmer och underliggande funktioner hos Google Analytics.

Tillgängliggörande via vod, dvd, bluray och tv

Under 2023 var 83,9 procent av de filmer Filminstitutet reproducerat eller anpassat digitalt tillgängliga, via strömningstjänster, tv och utgivningar på dvd och bluray. Det är en något högre siffra än för 2022 då 83,6 procent av filmerna fanns tillgängliga. Detta som en konsekvens av att Filminstitutet samarbetat nära rättighetshavare och distributörer inför val av titlar vilket innebär att filmerna når publiken snabbt efter att Filminstitutet gjort det tekniska arbetet. Siffran visar därmed också att 16 procent av de digitalt reproducerade eller anpassade filmerna inte finns tillgängliga. För att dessa filmer ska nå allmänheten behöver Filminstitutet bli mer aktiv i tillgängliggörandet, något som beaktas i utvecklingen av Filminstitutets egen strömningstjänst Filmarkivet.se.

3.8 Andel digitalt restaurerade/anpassade filmer av Filminstitutet som är tillgängliga på vod, dvd/bluray och tv

	2021	2022	2023
Andel tillgängliga på vod	69%	74%	75%
Andel tillgängliga på dvd/bluray	50%	61%	61%
Andel visade på tv	21%	21%	19%
Total andel tillgängliga på vod, dvd/bluray och/eller tv	78%	84%	84%

Tabellen nedan visar svenska biografvisade långfilms tillgänglighet i olika visningsfönster under 2023. Filmer från de senaste decennierna har högst tillgänglighet. En viktig anledning till detta är att filmerna är framställda i tekniska format som fortfarande används för till exempel strömning och tv-sändning. Äldre titlar behöver reproduceras från äldre analoga format till samtida digitala för att möjliggöra tillgängliggörande. Det är anledningen till att Filminstitutet bedriver verksamhet med digital reproduktion.

3.9 Andel tillgängliga svenska biografvisade långfilmer per decennium och visningsfönster

	Tv			Fysisk utgivning			Vod			Något av fönstren		
	2021*	2022	2023	2021*	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
1930-tal	15%	11%	10%	17%	18%	19%	12%	14%	21%	30%	27%	28%
1940-tal	18%	20%	17%	28%	36%	36%	25%	26%	37%	43%	47%	50%
1950-tal	10%	21%	17%	36%	39%	40%	32%	35%	43%	48%	52%	55%
1960-tal	7%	17%	19%	42%	48%	52%	42%	44%	50%	53%	59%	62%
1970-tal	6%	17%	19%	39%	39%	41%	46%	51%	40%	53%	59%	52%
1980-tal	10%	20%	20%	31%	36%	40%	38%	41%	41%	42%	46%	48%
1990-tal	9%	22%	23%	32%	63%	66%	48%	50%	51%	55%	74%	74%
2000-tal	11%	19%	19%	36%	76%	78%	59%	56%	60%	70%	86%	87%
2010-tal	16%	21%	22%	38%	73%	75%	81%	81%	82%	83%	89%	89%
Total	12%	19%	19%	34%	50%	52%	46%	47%	50%	56%	63%	64%

* Underlaget för tv och fysisk utgivning 2021 innehåller färre datakällor än efterföljande år vilket delvis förklarar lägre tillgänglighet under detta år.

Biblioteket

Filminstitutets bibliotek är Sveriges enda specialbibliotek för film. Biblioteket är öppet för alla och används av såväl filmstudenter som filmintresserad allmänhet. Besökssiffrorna har återhämtat sig efter nedgången under och efter pandemin. Även antalet lån har ökat, i synnerhet lån ur arkivsamlingarna. Fyra publika evenemang har genomförts under året. Bland annat uppmärksammades Mårten Blomkvists bok *Sånger från folkhemmet* som gavs ut i samband med Roy Anderssons 80-årsdag. I syfte att motverka en nedåtgående trend för användandet av e-resurser, implementerades under hösten en proxylösning som ger fjärråtkomst till hela det digitala beståndet.

3.10 Bibliotekets nyttjande

	2021	2022	2023
Registrerade besök	6 144	15 042	16 182
Antal nyregistrerade låntagare	613	732	859
Lån ur samlingarna			
Hemlån totalt	7 946	16 836	18 118
– varav dvd	2 485	5 966	7 669
– via fjärrlån	381	415	422
Läsesalslån	424	383	448
Arkivlån	346	819	1 038
Totalt antal lån	8 716	18 038	19 604
Antal nedladdade fulltextdokument	3 737	4 206	3 181
Strömning av film via Cineasterna	4 597	6 571	6 337

Svensk Filmdatabas

Svensk Filmdatabas innehåller information om knappt 100 000 filmer och tjänar även som katalog för Filminstitutets samlingar av film, bilder och affischer, trycksaker och fysiska objekt. Uppgifter om granskningar och visningar importeras löpande från Statens medieråd och andra externa källor. Under 2023 registrerades 1 097 200 besök på sajten, vilket är en ökning jämfört med 2022. 23 tematiska artiklar, intervjuer, poddar samt åtta biografiska texter publicerades. Exempel på ämnen var miljonprogrammet, filmkritikerbråk, vänskap samt artiklar om Kristianstad, Norrköping och Göteborg som filmstäder. Mest lästa artikel av dessa var *Filmaffischverkstad på Barnens filmdag* med 290 sidvisningar.

3.11 Svenskfilmdatabas.se, besök

	2021	2022	2023
Totalt besök	970 995	971 663	1 097 200

Filmpolitiskt mål 4:

Svensk film sprids alltmer utomlands och kvalificerat internationellt utbyte och samverkan sker på filmområdet

Filminstitutet ska bidra till att svensk film når ut i världen, kulturellt såväl som kommersiellt, och att intresset för svenska filmskapare, skådespelare och filmarbetare fortsätter vara stort. Det sker med hjälp av främjande insatser i form av rådgivning, marknadsföring, kuratering, festivaldistribution, nätverksstärkande evenemang, arrangemang av kunskapshöjande branschträffar och aktiv medverkan i internationella institutionsnätverk, samt genom ekonomiskt stöd till internationell lansering och distribution.

Internationellt utbyte och samverkan är av stor betydelse för produktion och distribution av film och för bevarande av och tillgängliggörande av filmen som kulturarv. Svenska filmers framgång på utländska marknader främjar producenter, upphovsmän och distributörer. En film som når stor internationell publik kan dessutom vara betydelsefull för främjandet av Sverige-bilden. Samtidigt kan filmer från andra länder ge både svensk film och svensk publik nya kunskaper, perspektiv och inspiration.

Filminstitutet är en samlande kraft för internationellt satsande producenter och arbetar för att stötta svensk filmbransch med att bygga nätverk med festivaler, säljagenter och distributörer, att forum för att dessa nätverk kan etableras och vidareutvecklas samt att det finns stöd som gör att svensk filmbransch står sig i konkurrensen med större länder.

Det svenska filmarvet har ett gott renommé internationellt tack vare framstående filmskapare som Ingmar Bergman, Jan Troell med fler, men också tack vare den svenska barnfilmen och dokumentärfilmen. Exponeringen av det svenska filmarvet internationellt bidrar till bred uppmärksamhet och rättighetsförsäljningar till internationella distributörer, vilket kan ge väsentliga bidrag till svenska rättighetsinnehavare.

Spridningen av det svenska filmarvet förutsätter digital reproduktion, eftersom den internationella publiken i huvudsak nås via strömningsplattformar. Den digitala reproduktionen av filmarvet gör det möjligt för fler internationella visningsaktörer än tidigare att visa äldre svensk film oavsett teknisk plattform. Utlånen är också en möjlighet att påverka den internationella synen på svenskt filmarv. Eftersom kunskap om svenska filmarvet internationellt ofta begränsas till de stora namnen är

kuratering viktig och möjliggör lansering av filmer och filmare som tidigare varit okända utanför Sverige.

2023 har arbetet bedrivits utifrån följande strategier:

- Fördela stöd till internationell lansering av svensk film effektivt, transparent och rättssäkert.
- Verka för att ett diversifierat utbud av svensk film i många olika genrer, berättarperspektiv och formspråk är tillgängligt internationellt.
- Arbeta användarcentrerat och utgå från behov och kunskap hos internationella målgrupper. Även behov hos samarbetspartners som svenska rättighetsinnehavare och Svenska Institutet ska tillgodoses i möjligaste mån.
- Filminstitutet finns representerade i internationella organisationer och yrkesspecifika sammanhang. Delar av Filminstitutets verksamhet är unik i Sverige och internationellt utbyte är därmed en förutsättning för kompetensförsörjning.
- Låna ut film från arkivet. Det är en förutsättning för att Cinemateket ska kunna låna in film till sina visningar. Utlånen är också en möjlighet att proaktivt påverka den internationella synen på svenskt filmarv och verksamheten ska därmed präglas av proaktivitet.

INDIKATOR – FILMPOLITISKT MÅL 4 (a)

242

Antalet rättighetsförsäljningar internationellt av svensk långfilm är en indikator på hur svensk film sprids utomlands. 2023 skedde 242 rättighetsförsäljningar internationellt av svensk lång spelfilm och lång dokumentär. Det är något färre än 2022 då 280 rättighetsförsäljningar skedde. Av de sammanlagt 21 titlarna som såldes 2023 var 16 spelfilmer och fem dokumentärer.

INDIKATOR – FILMPOLITISKT MÅL 4 (b)

80

Antalet svenska filmer som deltagit på de viktigaste internationella filmfestivalerna är en indikator på hur svensk film sprids utomlands. 2023 deltog 80 svenska kort- och långfilmer på de främsta internationella festivalerna. 2023 var första gången Filminstitutet undersökte detta, vilket innebär att det inte finns några jämförbara siffror från tidigare år. Nyckeltalet kommer att följas upp löpande framöver.

INDIKATOR – FILMPOLITISKT MÅL 4 (c)

107 221

Antalet visningar av ny och äldre svensk film på biograf och vod utanför Sverige är en indikator på hur svensk film sprids utomlands. 2023 var antalet visningar på biograf 107 221 och på vod 57 062. Totalt visades 151 svenska filmer på biografer i 46 länder och 743 filmer på vod i 150 länder, baserat på ett urval med cirka 1 000 svenska titlar. 2023 var första gången Filminstitutet undersökte detta, vilket innebär att det inte finns några jämförbara siffror från tidigare år. Nyckeltalet kommer att följas upp löpande framöver.

Festivalnärvaro och priser till ny svensk film

Den internationella spridningen av och uppmärksamheten för svensk film via filmfestivaler var under året god. Svensk film visades på flera av de mest tongivande och prestigefulla festivalerna. Förutom deltagande på dessa festivaler erhöll svenska filmer utmärkelser på flera av dem. Några av de filmer och regissörer som tilldelades prestigefulla utmärkelser var:

- *Donkeyland* av Bahar Pars (Canal+ Award, Clermont-Ferrand)
- *And the King Said, What a Fantastic Machine!* av Axel Danielson och Maximilen Van Aertryck (Juryns hedersomnämning i Generation 14plus, och AG Kino Gildes pris – Cinema Vision 14plus, Berlin)
- *Motherland* av Alexander Mihalkovich och Hanna Badziaka (Huvudpriset DOX: Award, CPH:DOX)
- *Miraklet i Gullspång* av Maria Fredriksson (Bästa klippning av en dokumentärfilm, Tribeca)
- *Hypnosen* av Ernst De Geer (Europa Cinemas Label Award, FIPRESCI-priset och Bästa skådespelare, Karlovy Vary)
- *The Lovers* av Carolina Sandvik (Special Mention, Locarno)
- *Paradiset brinner* av Mika Gustafson (Regipriset i Orizzonti och Pedicini Award, Venedig)
- *Chasing the Dazzling Light* av Yaser Kassab (Best First Feature, IDFA).

Antalet festivaler som ny svensk spelfilm deltog i under 2023 minskade i förhållande till 2022. Bidragande orsaker till detta är att det under året inte fanns några filmer med lika stor genomslagskraft som Ruben Östlunds *Triangle of Sadness* och Tarik Salehs *Boy from Heaven*. Även siffran för lång dokumentärfilm minskade något. Antalet festivaler som valde att visa svensk kortfilm höll sig oförändrad i relation till föregående år.

Svenska kostymören Kicki Ilander tilldelades en European Film Award (EFA) för Bästa kostym för filmen *Bastarden* i samband med European Film Awards i december. Dokumentärfilmen *Motherland* var EFA-nominerad i kategorin Best European Documentary Award.

Årets svenska officiella Oscarsbidrag var Milad Alamis *Motståndaren* som hade sin världspremiär på Berlins filmfestival i februari. Ruben Östlunds *Triangle of Sadness* erhöll Oscarsnomineringar i

kategorierna Bästa film, Bästa regi och Bästa originalmanus och fick stöd till kampanjarbete av Filminstitutet.

Brussels Short Film Festival hade svenskt fokus med totalt 19 svenska kortfilmer. Dessutom anordnade Transsylvaniens internationella filmfestival, i samarbete med de nordiska filminstituten, ett stort nordiskt fokus med sex svenska filmer. I mars visades Fredrik Gerttens dokumentärfilm *Breaking Social*, som haft premiär på CPH:DOX, i Bryssel som ett specialevenemang för beslutsfattare inom EU. Julia Gebauer blev utvald till att delta i European Film Promotions (EFP) prestigefulla program Producers on the Move i Cannes och Gizem Erdogan till EFP:s Shooting Stars i Berlin.

4.1 Antal internationella festivaler som visat ny svensk film genom Filminstitutets försorg*

	2021	2022	2023
Lång spelfilm	63	154	109
Lång dokumentärfilm	66	164**	114**
Kortfilm	157	107	108

*Siffrorna för festivaldeltagande gäller fall där Filminstitutet aktivt medverkade till att filmer visades på festivaler. Statistiken bygger på när filmerna visades på festivalerna. Filminstitutets arbete med att lyfta filmerna till festivalerna har ibland inletts året eller åren dessförinnan.

** Ett flertal säljbolag som fokuserar på dokumentärfilm arbetar sedan några år tillbaka även med festivaldistribution. Från och med 2022 räknas även säljbolagens festivaldistribution in i denna siffra för att ge en med de andra filmsorterna jämförbar siffra.

Stöd till internationell lansering och distribution

Långfilmsåret 2022 var exceptionellt i den bemärkelsen att Sverige hade två filmer i Cannes, Ruben Östlunds *Triangle of Sadness* och Tarik Salehs *Boy from Heaven*. För filmer som får den mediala uppmärksamheten och den digniteten på utmärkelser sker försäljning till högre belopp och distributörerna lanserar filmerna snabbare än andra filmer. Detta visar sig i det lägre antalet lanserings- och internationella distributionsstöd samt utbetalade belopp under 2023.

Två tendenser som visade sig tydligt under 2023 var dels att svenska genrefilmer går bra att sälja internationellt samtidigt som de inte visades så mycket på festivaler samt att svensk barn- och ungdomsfilm är fortsatt framgångsrika på festivaler och kommersiellt attraktiva.

Minskningen i totalt utbetalade lanseringsstöd till lång dokumentärfilm beror framför allt på det stora antalet internationella premiärer som ägde rum på CPH:DOX för vilka kostnaderna är lägre än festivaler som ligger geografiskt längre bort och som har en helt annan kostnadsbild.

Det totalt utbetalade beloppet i lanseringsstöd till kortfilm ökade märkbart i relation till 2022, trots ungefär samma antal beviljade stöd. Detta kan härledas till implementeringen av nya riktlinjer som skapade större utrymme för att söka och erhålla större stöd.

4.2 Internationellt lanseringsstöd, antal beviljade ärenden

	2021	2022	2023
Lång spelfilm	22	23	28
Lång dokumentärfilm	20	16	17
Kortfilm	13	27	26

4.3 Internationellt distributionsstöd

	2021	2022	2023
Antal beviljade ärenden	33	43	29
Antal filmer som beviljats stöd	21	19	19
Fördelat på antal länder	17	22	22

4.4 Försäljningar till internationell distribution (antal titlar), nyproduktioner

	2021	2022	2023
Lång spelfilm	12	18	16
Lång dokumentärfilm	7	7	5

Svenskt filmarv internationellt

Den internationella spridningen av det svenska filmarvet sker både proaktivt genom kuratering och reaktivt genom utlån av film till cinematek, biografer och festivaler som kan agera som språngbräda för vidare spridning av filmerna. Äldre svensk film sprids väl inom traditionella biografcentrerade distributionskanaler, både analogt och digitalt, vilket också bekräftas av att den geografiska spridningen bland dem som visar svenska klassiker fortsatt är stor.

Filminstitutet, i egenskap av producent och samproducent till film från 1960- till 1990-talet, innehar internationella försäljningsrättigheter till ett antal filmer. Under 2023 förlängdes avtal gällande Andrej Tarkovskijs *Offret*, Robert Bressons *Min vän Balthazar* och Ingmar Bergmans *Fanny och Alexander*.

Filminstitutet har under en längre tid proaktivt arbetat med att lyfta fram kvinnliga filmskapare, både i urval i reproduktion och kuratering, då det finns ett ökat intresse för att uppmärksamma dessa internationellt. Filmer av Pauline Brunius, Karin Swanström, Gunnel Lindblom, Suzanne Osten och Ingrid Thulin har visats runt om i världen. Under året fick fyra av Mai Zetterlings filmer nypremiär i Frankrike.

Victor Sjöström uppmärksammades av Fondation Pathé i Paris som visade 31 filmer tillsammans med unika inspelningsbilder, fragment ur annars förlorade filmer och en utställning med ett åttiototal digitala reproduktioner av stillbilder och affischer. Visningarna fick stor medial uppmärksamhet och har genererat bokningar från andra europeiska arkiv för 2024.

4.5 Internationella visningar av svensk film äldre än 18 månader genom Filminstitutets försorg

	2021	2022	2023
Lång spelfilm	126	300	253
Lång dokumentärfilm	13	43	48
Kortfilm	50	47	68
Övriga format	13	6	9
Antal visningar totalt	202	396	378
Antal länder i vilka filmerna visats	21	38	34

Internationellt utbyte och samverkan

Internationellt utbyte och samverkan är en förutsättning för kompetensförsörjning och resursförstärkande samarbete. Representation i internationella organisationer och yrkesspecifika sammanhang är av dessa anledningar av stor strategisk betydelse, inte bara för Filminstitutet utan för filmbranschen som helhet.

Stöd till internationella samproduktioner

Internationella samproduktioner med svenskt minoritetsägarande är en del av många svenska produktionsbolags verksamhet. Internationellt samarbete är viktigt både utifrån ett finansiellt perspektiv och då det gynnar kunskapsöverföring, konstnärlig utveckling och kulturellt utbyte mellan länder och publik. Samspelet är avgörande för långsiktiga och framgångsrika samarbeten och i Norden finns en lång tradition av samarbete och samproduktion.

Under 2023 inkom 69 ansökningar för internationell samproduktion, vilket var en ökning med 21 procent jämfört med 2022. Ökningen berodde framför allt på ett ökat antal ansökningar inom lång spelfilm. En möjlig förklaring till detta är att kostnaderna för filmproduktion har ökat markant och det är svårt att få ihop hela finansieringen nationellt. Det kan även förklaras av pandemins ekonomiska efterverkningar. Distributörer och internationella säljagenter har drabbats hårt och deras investering i filmerna har gått ner drastiskt. Även de få privata investerare som fanns tidigare är mindre benägna att investera i film.

Under 2023 fick 16 långa spelfilmer, sex långa dokumentärer och sex kortfilmer produktionsstöd. 68 procent är samproduktioner med Danmark, Norge och Finland. Ökningen beror på att fler svenska bolag jobbar med samproduktioner. Förutom ambitionen att bredda nätverk och öka kompetens finns strategin att få omsättning i bolagen.

Internationell finansiering tenderar att bli mer tidskrävande och i flera projekt, med tidigare löfte om produktionsstöd, drar finansieringen ut på tiden. Det hänger ihop med att det kan ta upp till ett år att få ihop finansiering i tre eller fyra länder.

Filminstitutets medverkan i internationella organisationer

Filminstitutet är medlem i ett antal internationella organisationer, relevanta för olika delar av verksamheten. Syftet med detta är informationsutbyte och möjlighet att diskutera gemensamma frågor kring till exempel filmpolitiska frågor, förhandlingar kring EU-direktiv, internationella samproduktioner, marknadsföringssamarbeten, frågor om distribution och biografverksamhet, datainsamling och filmarvsarbete. En viktig part i sammanhanget är till exempel European Film Agency Directors association (EFAD), en sammanslutning bestående av direktörerna för Europas filminstitut som bland annat verkar för att tillvarata den audiovisuella industrins villkor gentemot EU.

Paraplyorganisationen för de nordiska filminstituten, Scandinavian Films, vidgade under 2023 sitt samarbetsområde från att endast gälla promotion till att även innefatta gemensamma satsningar på kommunikation, datainsamling och analys, hållbarhet samt på att skapa bättre förutsättningar för internationell finansiering och samproduktion. Det årliga mötet mellan de nordiska filmarvsorganisationerna arrangerades i år av det isländska filmarkivet Kvikmyndasafn Íslands 28–29 september. Deltagande organisationer överlappar för Sverige och Danmark men i Norge, Finland och Island är det nationella uppdragen för filmstöd och filmarv fördelade på olika myndigheter.

4.6 Filminstitutets medverkan i internationella organisationer 2023

Organisation	Vem	Funktion
Association des Cinémathèques Européennes (ACE)	Biblioteksassistent, Martin Gillberg	Kontaktperson, ACE/Zulip – Databases & Cataloguing
The Association of Moving Image Archivists (AMIA)	Filmarkivarie, Julia Mettenleiter	Biträdande ordförande, Preservation Committee
European Children's Film Association (ECFA)	Filmkonulent, Janne Vierth	Board member
European Digital Cinema Forum (EDCF)	Arbetsledande visningstekniker, Jerry Axelsson	Styrelseledamot
European Film Academy (EFA)	Vd, Anette Novak t.o.m. 30/9	Ledamot
	Chef Produktionsstöd, Magdalena Jangard	Ledamot
	Presschef, Jan Göransson	Ledamot
	Chef Internationella enheten, Petter Mattsson	Ledamot
	Festivalansvarig, Theo Tsappos	Ledamot
European Film Agency Directors association (EFAD)	Vd, Anette Novak t.o.m. 30/9	Representant
	Tf vd, Åsa Sjöberg fr.o.m. 6/11	Representant
European Film Agencies Research Network (EFARN)	Analysansvarig, Josefin Schröder	Representant
European Institute of Innovation and Technology, Knowledge and Innovation Community, KIC, Culture & Creativity	Vd, Anette Novak t.o.m. 30/9	Ledamot, Supervisory Board
Eurimages	Chef Produktionsstöd, Magdalena Jangard	Representant, Board of Management, Executive Committee samt Working Group for Sustainability
	Filmkonsulent, Ami Ekström t.o.m. 24/11	Suppleant, Board of Management

	Produktionscontroller, Man Chiu Leung Carlson fr.o.m. 25/11	Suppleant, Board of Management
	Koordinator Kreativa Europa, Ulrika Nisell	Representant, Working Group for Sustainability
European Film Promotion (EFP)	Chef Internationella enheten, Petter Mattsson	Representant
Fédération internationale des archives du film (FIAF)	Chef Digitaliseringen, Lars Karlsson	Corresponding member Technical Commission
	Chef Biblioteket, Mats Skärstrand	Ledamot Cataloguing and Documentation Commission (CDC)
	Curator Cinemateket, Stefan Ramstedt	Ledamot Programming and Access to Collections Commission (PACC)
	Senior Curator Filmarkivet, Jon Wengström t.o.m. 30/4	Styrelseledamot och kassör
New Dawn	Chef Produktionsstöd, Magdalena Jangard	Styrelseledamot
Nordisk Film & TV Fond	Chef Produktionsstöd, Magdalena Jangard	Styrelseledamot, vice ordförande
Nordisk Panorama/Nordisk Forum	Festivalansvarig, Jing Haase	Observer
Scandinavian Films	Vd Anette Novak t.o.m. 30/9	Styrelseledamot
	Chef Internationella enheten, Petter Mattsson 1/10 till 5/11	Delegerad styrelseledamot
	Tf vd Åsa Sjöberg fr.o.m. 6/11	Styrelseledamot
	Chef Internationella enheten, Petter Mattsson	Adjungerad styrelseledamot

Internationella organisationer som Filminstitutet antingen är medlem i eller har medlemskap i, men där Filminstitutets personal inte hade formella uppdrag 2023:

Organisation

European Women´s Audiovisual Network (EWA)

Internationellt utbyte och samverkan på filmarvsområdet

Filminstitutet deltar årligen i en rad samarbeten med internationella aktörer för utbyte av kunskap och praktiker gällande filmarvsområdet. I september möttes filmarvsavdelningarna inom de nordiska filmarvsorganisationerna för att diskutera tekniska utmaningar gällande bevarande av digitalt skapat material, publikarbete efter pandemin och de finansieringsproblem flera står inför.

Inom ramen för den internationella filmarkivfederationen FIAF:s workshops arrangerade Filminstitutet ett livesänt samtal om kanoniserad och alternativ filmhistoria, museala praktiker och framtiden för biografen som visningsrum.

För andra gången deltog Filminstitutet i den europeiska filmarkivfederationen ACE:s satsning *A Season of Classic Films*, där europeiska arkiv inbjuds att välja ut en film som sedan görs tillgänglig för biografvisning och strömning. Filminstitutets bidrag var den digitalt restaurerade *Fången på Karlstens fästning* av Georg af Klercker från 1916 som gjordes tillgänglig via strömning i 19 europeiska länder med engelska och franska undertexter.

Filmpolitiskt mål 5:

Barn och unga har goda kunskaper om film och rörlig bild och ges möjlighet till eget skapande

Filmpolitiken ska bidra till att barn och unga i hela landet ska ha goda möjligheter att se film och få kunskap om film och rörlig bild. Filmpolitiken ska även bidra till att barn och unga stimuleras till eget skapande. Film och rörliga bilder bidrar till reflektion över den egna och andras identiteter, till förståelse av omvärlden och skapar möjligheter att kommunicera egna ståndpunkter och känslor. Att få möjlighet att se, samtala och skapa film ökar barns kulturella, kritiska och kreativa kompetens samt deras filmkunnighet.

Filmpedagogiskt arbete i skolan spelar en väsentlig roll på alla nivåer. Filmpolitiken ska bidra till att lärare i olika skolformer i hela landet kan erbjudas kompetensutveckling och pedagogiska verktyg för att eleverna ska ges förutsättningar att nå kunskapskraven. Att nå lärare möjliggör att nå ut till alla skolelever i hela Sverige.

Filminstitutet arbetar mot lärarhögskolor, mot aktiva lärare och pedagoger i dagens skola med filmpedagogiskt material som kan användas direkt i klassrummet eller i en biograf i samband med skolbiovisningar. Genom inriktning på beslutsfattare i kulturskolan och de filmpedagoger som är verksamma där, verkar Filminstitutet för att öka antalet kulturskolor som erbjuder film och höjer kvaliteten i undervisningen. Kommunen får då också tillgång till filmpedagogisk spetskompetens som kommer barn och unga till del.

Filminstitutet deltar aktivt i kultursamverkansmodellen, genom vilken statliga stöd för regional kultur fördelas, i syfte att bevaka de nationella kulturpolitiska intressena på filmområdet. Filminstitutet fördelar stöd till filmkulturell verksamhet för barn och unga genom att bidra till kommuners satsningar på visning av film, samtal om film och skapande insatser i skolan och på fritiden.

2023 har arbetet bedrivits utifrån följande strategier:

- Nå barn och unga och öka deras kunskaper om film genom att tillhandahålla fortbildning och filmpedagogiskt material till pedagoger och blivande pedagoger.
- Öka antalet kulturskolor som erbjuder film och höja kvaliteten i undervisningen genom fortbildning via webinarier riktade till beslutsfattare och filmpedagoger i kulturskolan.
- Ge barn och unga möjlighet att se ett rikt utbud av värdefull film och introducera dem till biografen som visningsplats genom att verka för skolbioverksamhet i hela landet.

Kunskap om film

Filminstitutets arbete med att öka barn och ungas kunskaper om film och rörlig bild samt deras möjligheter till eget skapande vänder sig i första hand till blivande och redan verksamma pedagoger. Detta för att genom pedagogerna nå så många barn och unga som möjligt. Genom samverkan med lärarhögskolor är förhoppningen att blivande lärare ska vara filmkunniga redan när de startar sitt arbetsliv.

Filminstitutets filmhandledningar och övriga pedagogiska material underlättar för pedagoger att arbeta med film och ökar deras filmkunnighet både i klassrummet och genom skolbioverksamhet på biograf. Skolbio, film på biograf under skoltid, ger unga möjligheten att besöka en biograf för första gången och få ta del av ett utbud av film från hela världen. Under 2023 presenterades Filminstitutets skolbioenkät, som visade att andel kommuner i Sverige som arrangerar skolbio ökat från 41 procent till 65 procent mellan 2021 och 2022.

Filminstitutet fick i april 2022 ett särskilt uppdrag från regeringen för att producera ett filmpedagogiskt material för att stärka de nationella minoritetsspråken. Projektet resulterade i en filmhandledning för skolan som publicerades i januari 2023. Under året laddades filmhandledningen ner 350 gånger.

Filminstitutets arrangemang Barnens filmdag i Filmhuset bidrar till att öka barns filmkunnighet. Det är en dag då barn och unga har möjligheten att ta del av Filminstitutets samlingar, men också själva skapa film. Under årets upplaga av Barnens filmdag visades filmklassiker, erbjöds rundvisningar i maskinrum och filmfrys, besökarna fick skapa film och tillverka filmaffischer med mera. 2 064 besökare tog del av arrangemanget.

Barn och ungas eget skapande

Filminstitutet samverkar på såväl regional som kommunal nivå inom ramen för *Nationella nätverket för film i kulturskolan* för att uppmuntra barn och ungas eget skapande. Eftersom kommunikation i rörlig bild blir allt vanligare, är det en viktig fråga för Filminstitutet att unga människor får lära sig att medvetet använda det filmiska uttrycket. Filminstitutet har därför de senaste tio åren arbetat för att inspirera och underlätta för kulturskolor att starta verksamheter kring film där barn och unga får möjlighet att utveckla sina skapande förmågor.

Under 2022 erbjöd 47 procent av kommunerna kurser i film och animation. Det är en ökning jämfört med 2021 då motsvarande siffra var 45 procent. Mätt i deltagartillfällen är film ändå ett marginellt ämne, motsvarande 0,9 procent.

Under 2023 har Filminstitutet tillsammans med det nationella nätverket arrangerat tre webinarier. Ett var riktat till ledare inom kulturskolan om att starta upp, utveckla och leda filmverksamhet och två webinarier var riktat till filmpedagoger i kulturskolan. Webinarierna och arbetet med det nationella nätverket har lett till att fler kulturskolor vågat starta upp filmverksamhet. Totalt finns nu elva inspelade webinarier för fortbildning tillgängliga.

Stöd till filmkulturell verksamhet för barn och unga

Filminstitutet har i uppdrag att främja filmkunnighet hos barn och unga, att verka för att fler unga nås av värdefull film samt ges möjlighet att utforska det egna skapandet. I linje med detta fördelar Filminstitutet ett stöd som har till syfte att stärka kommunernas riktade filmkulturella arbete för barn och unga.

Ansökningarna som inkommit under året berör främst skolbioverksamhet som sätter filmen i kontext genom uppföljande samtal, skapande verksamhet och filmfestivaler för att visa barn och ungas egna filmer. Det förekom också en del ansökningar gällande ungas fritid.

Under 2023 har det inkommit relativt få ansökningar jämfört med åren innan pandemin. En anledning till det relativt låga antalet ansökningar kan vara att många kommuner har det tufft ekonomiskt och inte kan prioritera dessa aktiviteter. Den exakta anledningen till de minskade ansökningarna kräver mer omfattande analys för att fastslås.

5.1 Stöd till filmkulturell verksamhet för barn och unga

	2021	2022	2023
Antal beviljade ärenden	44	38	37
Antal kommuner	40	33	28
Antal regioner	16	15	13

Filmpolitiskt mål 6:

Jämställdhet och mångfald präglar filmområdet

Filminstitutet ska bidra till att främja och upprätthålla jämställdhet och mångfald i svensk filmproduktion. Det sker bland annat genom att utveckla stöd och processer för att skapa likvärdiga förutsättningar inom filmområdet.

Filminstitutet har som mål att stödja utveckling och produktion av film med en mångfald av röster och olika perspektiv som når så många olika publikgrupper som möjligt. En mångfald av röster och berättelser bidrar till att stärka kvaliteten och relevansen för svensk film samt till en ökad öppenhet och förståelse mellan människor.

Trots att den svenska filmbranschen har en mångfald av röster och berättelser idag finns fortsatt behov av att arbeta för att främja såväl talangutveckling som utvecklings-, produktions- och distributionsstöd. Visningsbranschen når inte ut till alla målgrupper i samhället och många potentiella publikgrupper upplever inte att svensk film är intressant för dem. Det finns därför behov av filmprojekt som intresserar och engagerar fler målgrupper, inte minst barn och unga.

Filminstitutet arbetar kontinuerligt för att säkerställa att barn och unga har likvärdig tillgång till och förståelse för film, samt med talangutveckling för att identifiera och främja nya talanger och röster inom filmens område. Detta arbete har stor betydelse för att säkerställa att svensk film fortsätter att utvecklas och inkludera en mångfald av röster och berättelser som kan attrahera publik med olika bakgrund i olika delar av landet.

2023 har arbetet bedrivits utifrån följande strategier:

- Arbeta mot målet inom ramen för stödgivningen.
- Upprätthålla jämställdhet inom tilldelningen av produktionsstöd.
- Synliggöra kvinnliga filmarbetare och regissörer i synnerhet i kuratering och presentation.
- Fördela stöd och ta fram material som underlättar för utbud av film på de nationella minoritetsspråken och filmpedagogiskt arbete med fokus på nationella minoriteter.

För svenska filmer med produktionsstöd sammantaget uppnådde Filminstitutet målen om jämställdhet 2023 inom stödgivningen för samtliga nyckelpositioner; regi, manus och producent. Könsfördelningen bedöms vara jämn inom spannet 40–60 procent.

INDIKATOR – FILMPOLITISKT MÅL 6 (a)

47 %

Andelen kvinnliga regissörer för samtliga filmer som fått produktionsstöd (exkluderat internationella samproduktioner) är en indikator på att jämställdhet präglar filmområdet. 47 procent av filmerna som fick produktionsstöd hade kvinnliga regissörer under året, vilket är i linje med 2022 då andelen var 46 procent.

INDIKATOR – FILMPOLITISKT MÅL 6 (b)

48 %

Andelen kvinnliga manusförfattare för samtliga filmer som fått produktionsstöd (exkluderat internationella samproduktioner) är en indikator på att jämställdhet präglar filmområdet. 48 procent av filmerna som fick produktionsstöd hade kvinnliga manusförfattare under året, vilket är i linje med 2022 då andelen var 47 procent.

INDIKATOR – FILMPOLITISKT MÅL 6 (c)

46 %

Andelen kvinnliga producenter för samtliga filmer som fått produktionsstöd (exkluderat internationella samproduktioner) är en indikator på att jämställdhet präglar filmområdet. 46 procent av filmerna som fick produktionsstöd hade kvinnliga producenter under året, vilket är i linje med 2022 då andelen var 47 procent.

Jämställdheten i produktionsstöd

För de filmer som erhåller produktionsstöd följs könsfördelningen mellan nyckelpositionerna regissör, manusförfattare och producent löpande upp. Jämställdheten varierat över åren, sedan uppföljningen infördes, framför allt mellan de olika funktionerna och inom lång spelfilm. Lång dokumentärfilm och kortfilm har generellt haft en stabil och jämnare könsfördelning över åren. När det gäller den långa spelfilmen har balansen varierat betydligt mer.

I kategorin marknadsstödda filmer får avsevärt färre filmer stöd, vilket innebär att en enskild film har stor påverkan på jämställdhetsstatistiken. Historiskt har marknadsstödda filmer haft en betydligt lägre andel kvinnor jämfört med långa spelfilmer med stöd av konsument. 2023 var dock könsfördelningen helt jämn på samtliga nyckelpositioner manus, regi och producent för marknadsstödda filmer.

Konsulentstödda långa spelfilmer visade en ökning av andelen kvinnor för positionen producent till 63 procent. För regi och manus var andelen kvinnor 45 respektive 50 procent. För svenska filmer med produktionsstöd sammantaget är könsfördelningen jämn inom regi, manus såväl som producent. En jämn könsfördelning bedöms inom spannet 40–60 procent.

6.1 Samtliga svenska filmer med produktionsstöd (andel kvinnor)

Stödår	Antal filmer	Regi	Manus	Producent
2021	68	43%	52%	58%
2022	67	46%	47%	47%
2023	64	47%*	48%*	46%*

*I Filminstitutets ansökningsförfarande går det även att ange "annat" som kön utöver kvinna respektive man. Under 2023 var 3 % inom regi, manus och producent inom kategorin "annat kön" för samtliga svenska filmer med produktionsstöd. Det innebär att andelen män inom respektive nyckelposition var 50 % för regi, 49 % manus och 51 % producent.

6.2 Lång spelfilm med stöd av konsulent (andel kvinnor)

Stödår	Antal filmer	Regi	Manus	Producent
2021	13	23%	44%	73%
2022	12	50%	46%	49%
2023	10	45%	50%	63%

6.3 Långfilm med marknadsstöd (andel kvinnor)

Stödår	Antal filmer	Regi	Manus	Producent
2021	5	0%	60%	60%
2022	4	0%	25%	50%
2023	4	50%	50%	50%

6.4 Lång dokumentärfilm med stöd av konsulent (andel kvinnor)

Stödår	Antal filmer	Regi	Manus	Producent
2021	21	50%	52%	42%
2022	14	41%	50%	43%
2023	17	44%*	53%	65%

*I Filminstitutets ansökningsförfarande går det även att ange "annat" som kön utöver kvinna respektive man. Under 2023 var 6 % inom regi för lång dokumentärfilm med produktionsstöd inom kategorin "annat kön" och 50 % män.

6.5 Kort spelfilm med produktionsstöd (andel kvinnor)

Stödår	Antal filmer	Regi	Manus	Producent
2021	25	56%	58%	68%
2022	28	46%	43%	45%
2023	24	50%	43%*	29%*

*I Filminstitutets ansökningsförfarande går det även att ange "annat" som kön utöver kvinna respektive man. Under 2023 var 3 % inom manus och 2 % producent inom kategorin "annat kön" för kort spelfilm med produktionsstöd. Det innebär att andelen män inom manus var 54 % och 69 % producent.

6.6 Kort dokumentärfilm med produktionsstöd (andel kvinnor)

Stödår	Antal filmer	Regi	Manus	Producent
2021	4	50%	38%	25%
2022	9	67%	67%	56%
2023	9	44%*	46%*	33%*

*I Filminstitutets ansökningsförfarande går det även att ange "annat" som kön utöver kvinna respektive man. Under 2023 var 12 % inom regi, 15 % inom manus och 17 % inom producent inom kategorin "annat kön" för kort dokumentärfilm med produktionsstöd. Det innebär att andelen män var 44 % regi, manus 39 % och 50 % producent.

Jämställdhet och mångfald i urval

I arbetet med urval, i kuratering och digital reproduktion, uppstår möjligheten att öka kunskapen om tidigare okända delar av filmhistorien och göra den tillgänglig för allmänheten. Att tillgängliggöra filmens historia innebär ofta att reproducera kränkande, bakåtsträvande eller stereotypa skildringar. I dessa fall sätts filmen i kontext i samband med tillgängliggörandet.

Kvinnor har genom historien haft svårt att få göra film, och de filmer som skapats av kvinnor har inte alltid ansetts viktiga att bevara och tillgängliggöra. Samlade internationella data saknas, men endast 219 av de 2 143 svenska långfilmer som gjordes 1930–2010 hade en kvinnlig regissör, vilket motsvarar tio procent. Under 2023 gjordes digitala reproduktioner av 54 filmer, varav åtta hade kvinnliga regissörer. Totalt i urvalet för digital reproduktion har 105 av 592 filmer en kvinnlig regissör vilket motsvarar 18 procent.

Även i kurateringen av Cinematekets program tas kvinnliga filmskapare i särskilt beaktande. Under 2023 uppmärksammades bland andra Agnès Varda, Ingemo Engström och Helke Sander, Gunnel Lindblom, Cecilia Magnini och Margaret Honda. Andelen filmer regisserade av kvinnor under årets två program var 17 procent.

Identifikation i berättelser och inkludering i kulturlivet är en av grunderna för ett demokratiskt samhälle. Vid sidan om kvinnor har en rad andra grupper varit underrepresenterade genom filmens historia. Filminstitutet arbetar med att synliggöra även dessa grupper genom stöd till distribution och visning av film från hela världen, kurateringen av Cinematekets program och i urvalet till digital reproduktion.

Varje Cinemateksprogram innefattar en viss mängd filmer gjorda i mindre kända filmnationer. Under året presenterades retrospektiver av både den filippinska filmskaparen Kidlat Tahimik och den georgiska Otar Iosseliani. Även queera skildringar av livslögner presenterades, som exempelvis Jacqueline Audrys *Olivia* (1951) och Suzanne Ostens *Pensionat Oskar* (1995).

Filminstitutet försöker att lyssna in perspektiv på filmens möjligheter att göra skillnad för de nationella minoriteterna och för att öka kunskapen internt och har därför en kontinuerlig dialog med representanter från de nationella minoriteterna.

I april 2023 publicerades temat Sápmi på film på Filmarkivet.se med cirka 150 titlar, indelade i fem samiska språkområden, främst bestående av journalfilmer men även privat- och dokumentärfilmer. Dessa titlar som ska ge en fördjupad kunskap om samiskt liv och kultur finns i Kungliga bibliotekets samlingar och är resultatet av forskningsprojektet *Samisk audiovisuell samling: filmer och tv-*

program i arkiv och på webb, finansierat av Vetenskapsrådet och genomfört mellan 2019–2022. Projektet är ett samarbete mellan Åttte, Sametinget, Kungliga biblioteket, Filminstitutet, Umeå universitet, Stockholms universitet och Mittuniversitetet.

Stöd till filmverksamhet på de nationella minoritetsspråken

Filminstitutet har sedan 2017 ett särskilt uppdrag från regeringen att främja tillgången till film för barn och unga på de nationella minoritetsspråken. Filminstitutet har tagit sig an uppgiften bland annat genom att fördela stöd till filmkulturell verksamhet för barn och unga samt spridning och visning av film på de nationella minoritetsspråken. Från 2020 kan kommuner, regioner, producenter, distributörer och visningsarrangörer söka stöd för projekt på de nationella minoritetsspråken och på det sättet bidra till stärkt mångfald på filmområdet.

Under 2023 fick Filminstitutet in totalt åtta ansökningar vilket var en ökning från föregående år då det endast inkom två ansökningar. Projekt som beviljades under 2023 var för skolbio, versionering, skapande verksamhet, filmpedagogisk verksamhet, filmvisningar, workshops för förstagångsfilmare och live-animationsföreläsningar. Antalet ansökningar var fortfarande för lågt för att kunna göra stor skillnad i tillgång till film på minoritetsspråken för barn och unga i hela landet. Under kommande år kommer Filminstitutet börja göra en översyn av stöden som behöver förändras för att tillgången till film på minoritetsspråken ska bli bättre.

Filmverksamhet på de nationella minoritetsspråken gynnas också genom de ordinarie stöden inom distribution och visning som till exempel stöd till filmfestivaler som visar utvalda filmer på de minoritetsspråken och stöd till Finlandsinstitutets filmverksamhet.

Nordic Women in Film

Nordic Women in Film är en databas och resurs för forskning om, och synliggörande av, kvinnor i nordisk filmbransch. Genom samarbetet med Nasjonalbiblioteket i Oslo och Köpenhamns universitet, rymmer sajten även material om kvinnor i norsk och dansk film. Kontinuerligt översätts poster och artiklar även till engelska för en internationell publik. Webbssidan rymmer nu 1 540 namnposter och 278 artiklar. Under 2023 har Nordic Women in Film medverkat vid FIAF:s kongress i Mexico City, under symposiet *Women, Cinema and Film Archives*, samt vid konferensen *Feminist film history in Scandinavia* i Oslo. Med medel från NOS-HS har arbetet med en antologi påbörjats, med syfte att undersöka olika aspekter av kvinnors roll i filmhistorien och idag. Texterna i antologin kommer även publiceras på webbsidan. Antalet besök fortsatte att minska under 2023, varför en kommunikationsinsats och arbete med sökmotoroptimering inleddes under hösten.

6.5 Nordicwomeninfilm.se, besök

	2021	2022	2023
Antal besök	117 750	103 489	88 108
Geografisk fördelning, besök			
Sverige	i.u.	53%	54%
Övriga Norden	i.u.	27%	26%
Utom Norden	i.u.	20%	20%

Filmpolitiskt mål 7:

Filmen bidrar till att stärka yttrandefriheten och det offentliga samtalet

Filminstitutet är en samlande röst för filmen i Sverige och en mötesplats för upplevelser och insikter som stärker filmen i alla led. Genom en mångfald av berättelser skapas samtal och insikter som stärker individen och vår demokrati.

I en tid då yttrandefriheten och det offentliga samtalet utmanas runtom i världen, är målet högst aktuellt och relevant. Filmen har förmågan att erbjuda nya perspektiv som kan bidra till både en utveckling och förnyelse av samhället och till att berika människors liv.

Filmen har ett unikt värde eftersom den genom sin särart som kraftfull konstform har större möjlighet att beröra och nå människor än många andra medier. Filmen, precis som alla andra konstarter, kan rasera invanda perspektiv och få oss att se och uppleva världen på nya sätt. Det vill säga, ge oss verktyg för att kunna delta i det offentliga samtalet. Därför behöver den nå ut.

Filminstitutet spelar en aktiv roll i att främja filmens deltagande i det offentliga samtalet genom att möjliggöra och skapa fysiska och digitala platser. Med sin neutrala ställning och genom att stötta produktion och lansering av film med en mångfald av berättelser och perspektiv kan Filminstitutet bidra till att skapa den öppenhet som är nödvändig för att stärka yttrandefriheten och det offentliga samtalet. Både lång spelfilm och dokumentärer fångar och belyser frågorna och bidrar till debatt, genomslag och samtidskommentarer. *Miraklet i Gullspång*, *Paradiset brinner*, *Breaking Social*, *Son of the Mullah*, *And the King Said What a Fantastic Machine*, *After Work* och *Labor* för att nämna några av titlarna som haft premiär under 2023.

I en sammantagen bedömning bidrar den samlade verksamheten på Filminstitutet 2023, liksom tidigare år, till att svensk film stärkt yttrandefriheten och det offentliga samtalet. Detta har bland annat skett genom att:

- fördelade utvecklings- och produktionsstöd har ökat mångfalden av filmade berättelser,
- distributionsstöd har ökat andelen svenskar som tagit del av berättelserna,
- digital reproduktion och tillgängliggörandet av det svenska filmarvet har ökat mångfalden av perspektiv och röster,
- arbetet för att stärka filmkunnigheten och ge utrymme för barn och ungas eget skapande har ökat möjligheten för barn och unga att delta i det offentliga samtalet samt
- skapa fysiska och digitala mötesplatser för både bransch och allmänhet.

Det är Filminstitutets bedömning att hela den breda kärnverksamheten bidragit till att stärka yttrandefriheten och det offentliga samtalet.

INDIKATOR – FILMPOLITISKT MÅL 7 (a)

73 %

Andelen av befolkningen som tycker film är viktigt för att lyfta, skildra eller nyansera aktuella ämnen eller samhällsfrågor är en indikator på att filmen bidrar till att stärka yttrandefriheten och det offentliga samtalet. 73 procent av befolkningen mellan 15 och 74 år svarade i Filminstitutets publikundersökning under fjärde kvartalet 2023 att film är viktigt för att lyfta, skildra eller nyansera aktuella ämnen eller samhällsfrågor. Detta är samma andel som för litteratur, men högre än andelen för musik, museer, bildkonst samt teater och dans.

INDIKATOR – FILMPOLITISKT MÅL 7 (b)

34 %

Andelen av tittarna som diskuterat en samhällsfråga på grund av de sett en ny (namngiven) svensk film är en indikator på att filmen bidrar till att stärka yttrandefriheten och det offentliga samtalet. I snitt 34 procent av tittarna för nya svenska filmer svarade i Filminstitutets publikundersökningar under 2023 att filmen fick dem att diskutera en samhällsfråga. Motsvarande andel 2022 var 19 procent.

8. Övrig verksamhet

Förutom att aktivt verka för att den svenska filmpolitiken genomförs har Filminstitutet även andra uppdrag, såsom att samla in statistik, ansvara för omvärldsbevakning och samarbeta och samverka med berörda myndigheter och aktörer. Resultaten från Filminstitutets kompletterande verksamhet 2023 beskrivs nedan.

Nationell samverkan

I enlighet med regeringens riktlinjebeslut för verksamhetsåret 2023 samverkade Filminstitutet under året med berörda myndigheter och aktörer, däribland ideella verksamheter och det civila samhället. Under 2023 skedde möten med AI Sweden, KB-labb och Vinnova för eventuell framtida samverkan kring AI och film. Filminstitutet har även haft löpande kontakt med myndigheter såsom Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet, Myndigheten för kulturanalys, och Statens kulturråd. Inom ramen för filmstödsverksamheten har Filminstitutet en kontinuerlig kontakt med organisationer på området, främst SVT, Film & TV-Producenterna och fackförbundet Scen & Film. På filmarvsområdet är löpande samverkan med svenska rättighetsinnehavare såsom SF Studios och Folkets Bio för förutsättning för tillgängliggörandet.

Kungliga biblioteket

Filminstitutet och Kungliga biblioteket skrev i februari 2022 under en gemensam avsiktsförklaring gällande fördjupat samarbete. I avsiktsförklaringen konkretiseras aktuella samverkansområden till insamling av film och filmrelaterat material, metadata, digitalisering, tillgängliggörande och forskarservice, arkivering samt standardisering och best practice gällande digitalt bevarande. Enligt överenskommelsen ska samverkan inom ett eller flera av ovanstående områden konkretiseras och prioriteras i en handlingsplan som kontinuerligt följs upp. Handlingsplanerna fastställs på årsbasis. Under 2023 arbetade Filminstitutet och Kungliga biblioteket gemensamt bland annat med en pilot kring insamling av ny film, ett arbete som kommer fortsätta under 2024. Arbetet avrapporterades för bägge organisationers ledning i december 2023 då även aktiviteter inom ramen för handlingsplan 2024 fastställdes.

Svenska Institutet

Från att tidigare endast ha handlat om samverkan gällande Svenska Institutets (SI) så kallade Filmpaket, har initiativ tagits de senaste åren till att även samverka i relation till internationella marknader. SI:s uppdrag, att marknadsföra Sverige som inspelningsplats, sammanfaller med Filminstitutets önskan att förbättra förutsättningarna för svenska producenter att samproducera internationellt och att hitta internationell finansiering. Flera evenemang med dessa fokus genomfördes gemensamt under 2023 i samband med festivalerna i Berlin och Cannes och då med särskilt fokus på tysk och fransk filmbransch.

Västra Götalandsregionen

I en fyraårig överenskommelse som tecknades 2019 har Filminstitutet och Västra Götalandsregionen identifierat ett antal gemensamma utvecklingsområden som årligen stämts av vid möten mellan kulturnämndens presidium och Filminstitutets ledning. Vid årets möte initierades ett nytt samarbete kring det filmpolitiska toppmötet som inlett Göteborg Film Festival de senaste sex åren.

Myndigheten för kulturanalys

Filminstitutet har i uppdrag att samla in och bearbeta statistik som är relevant för verksamheten. Filminstitutet ska även ansvara för omvärldsanalys och uppföljning av svensk filmproduktion och filmpolitiska insatser. Myndigheten för kulturanalys har sedan i början av 2021 ansvar för Sveriges officiella statistik inom film. Kulturanalys har sedan dess arbetat med att förbereda för statistik om film på biograf, med planer att påbörja insamlingen under 2024. Filminstitutet har löpande kontakt med Kulturanalys för att bland annat bistå med kunskap och metadata kring film.

Kultursamverkansmodellen

Filminstitutet deltar aktivt i det av Kulturrådet samordnade nationella arbetet inom ramen för kultursamverkansmodellen. I samarbete med Kulturrådet arrangerade Filminstitutet i början av året ett välbesökt digitalt rundabordssamtal tillsammans med regionala kulturtjänstepersoner. Utgångspunkten var Kulturrådets rapport *Ett mischmasch av myggor och elefanter*², en kvalitativ uppföljning av områdena enskild arkivverksamhet och filmkulturell verksamhet. Filminstitutets vd medverkade under året med ett nationellt perspektiv i två regionala arrangemang med fokus på filmområdets utveckling, i Köping och Göteborg. Filminstitutet har också bidragit till den utredning av kultursamverkansmodellen som pågått under året under ledning av Mats Svegfors, i möten och skriftligt inspel.

Regional utveckling

Filminstitutet har regeringens uppdrag att bidra till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken. Utifrån de nationella filmpolitiska målen stödjer Filminstitutet produktion och talangutveckling, visningsverksamhet samt filmpedagogisk verksamhet i hela landet. Insatserna svarar mot de strategiska områdena i den regionala utvecklingspolitiken: likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd,

² Statens kulturråd, *Ett mischmasch av myggor och elefanter*. Arkiv och film i samverkansmodell. Statens kulturråd 2022.

kompetensförsörjning och kompetensutveckling, innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande, i hela landet.

Inom det filmpolitiska området förs dialog dels med den regionala kulturpolitiska ledningen inom ramen för kultursamverkansmodellen, dels med intresseorganisationen Filmregionerna som samlar de 19 regionala filmverksamheterna. Under 2023 bjöd Filminstitutet in till tre regionala nätverksträffar med olika teman. Nätverksträffarna är ett värdefullt forum för erfarenhetsutbyte, samarbete och fortbildning. Filmregionerna är också representerade i tre av Filminstitutets fyra branschråd som träffas varje halvår.

Under Landsbygdsveckan, ett initiativ av Sveriges lantbruksuniversitet, Landsbygdsnätverket och Tillväxtverket, arrangerade Filminstitutet och Filmregionerna seminariet *Vi ses på biografen - där samhällsnytta och näring möts*. I seminariet vittnade bland annat lokala politiker om biografens betydelse för social och ekonomisk hållbarhet. Över 200 personer tog del av seminariet på plats i Vansbro eller digitalt. Arrangemanget uppmärksammades också medialt i två olika tidningar och lokalradion.

Rådsarbetet

Sedan filmpolitiken blev helstatlig 2017 finns fyra råd med sakkunniga personer kopplade till Filminstitutet: Rådet för utveckling och produktion, Rådet för distribution och visning, Rådet för filmpedagogiska frågor och Rådet för filmarvsfrågor. Råden har en rådgivande roll i utformningen av de filmpolitiska stöden och i andra för rådsaktörerna relevanta frågor. Samtliga råd besöktes under hösten av Filminstitutets styrelse.

I Rådet för spridning och visning och Rådet för utveckling och produktion diskuterades den pågående översynen av Filminstitutets stöd. Översynen syftar till att se över och uppdatera Filminstitutets stöd, för att säkerställa att systemet kan stötta svensk film på bästa sätt framöver. I slutet av året skickades remisser ut till representanterna för de två råden, med bakgrund och sammanfattning av de förslag Filminstitutet arbetat med under året.

Rådet för filmpedagogiska frågor har diskuterat den pågående översynen av Filminstitutets stöd och dess potentiella effekt för arbetet med barn och unga runt om i landet. Rådet har även kommit med inspel och bidragit till Filminstitutets strategiska arbete samt diskuterat filmfestivalernas roll för filmpedagogiken.

I filmarvsrådet diskuterades på vårens möte bland annat en reviderad urvalsprocess för digital reproduktion och digitisering. En annan viktig fråga som diskuterats är framtiden för Filminstitutets arkivlokaler.

Kreativa Europa Media

Kreativa Europa är EU:s stödprogram för de kulturella och kreativa sektorerna. Den sjuåriga budgeten för åren 2021–2027 är på totalt 2,4 miljarder euro. Kreativa Europa Desk Sverige är ett informationskontor för programmet och arbetar med rådgivning om stödmöjligheter för internationella projekt, sprider information om vidareutbildningar, seminarier och nätverksmöjligheter för branschverksamma. Kontoret ger också ut nyhetsbladet Kreativa Europa i

Fokus med information om programmet och projekt som fått stöd. Kontoret är uppdelat i en kulturdesk, förlagd till Statens kulturråd och en mediadesk förlagd till Filminstitutet.

Kreativa Europa Desk Sverige har under 2023 haft ett innehållsrikt år med aktiviteter och internationella samarbeten. Sverige var ordförande i Europeiska unionens råd från januari till juni och en av årets höjdpunkter var värdskapet av en konferens och ett möte för alla Kreativa Europa-deskar. Konferensen hölls i slutet av april och många länder var närvarande, likaså var intresset att delta i konferensens öppna föreläsningar stort. Det är nu nästan halvtid in i nuvarande programperiod och Europeiska kommissionen har publicerat en rapport om utfallet i Creative Europe Monitoring Report³. Det finns ett fortsatt stort intresse från svenska aktörer att samarbeta europeiskt och ansöka om finansiering via Kreativa Europa.

8.1 Beviljade stöd Kreativa Europa Media 2019–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Antal beviljade ansökningar	41	45	38	42	41
Summa beviljat stöd (EUR)	4 835 679	3 904 576	4 320 173	5 129 748	4 366 508

Statistik och omvärldsanalys

Statistikinsamling, omvärldsanalys och uppföljning av filmpolitiska insatser är utpekade i regeringens riktlinjer till Filminstitutet.

Under 2023 fortsatte det interna arbetet med att utveckla mer data- och analysdrivna arbetssätt, bland annat utveckling av nya nyckeltal och indikatorer för verksamheten, samt av organisationens BI-verktyg QlikSense. En stor del av den statistik som är relevant för verksamheten bearbetas i detta verktyg, baserat på löpande registreringar i ärendehanteringssystemet som används i stödfördelningen, ekonomisystemet samt Svensk filmdatabas.

Utöver detta samlades biografstatistik in och analyserades, bland annat som underlag för de olika stöden till biografer. Statistik från svensk tv och om utbudet på olika strömningstjänster i Sverige samlades in med hjälp av olika externa dataleverantörer. Under året anlätades en ny leverantör av data om svensk films spridning på biografer och strömningstjänster internationellt. Tidigare var Filminstitutets tillgång till statistik om svensk films spridning internationellt mycket begränsad. Filminstitutet utökade analysen av filmmarknaden under 2023 genom insamling av finansiella nyckeltal för svenska bolag inom filmproduktion, distribution, biografverksamhet, tv och strömningstjänster.

En undersökning riktad till kulturchefer i landets kommuner genomfördes för att kartlägga förekomsten av, och förutsättningar för, skolbiovisningar. Långsiktiga effekter av pandemin och andra konsumtionstrender undersöktes i Filminstitutets årliga riksrepresentativa publikundersökningar, som utökades från en till två under 2023. Dessa undersökningar följer också upp vilka som ser nya svenska filmer, var dessa filmer ses samt hur publiken upplever dem.

³ Creative Europe Monitoring Report: <https://culture.ec.europa.eu/news/monitoring-report-impact-and-performance-of-creative-europe-in-2021-2022>

Under året slutfördes arbetet med att identifiera specifika publiksegment. Dessa segment kan bland annat användas för att utvärdera om svensk film angår olika målgrupper samt ge indikationer på vad de efterfrågar och hur de kan nås.

Filminstitutet sammanställer löpande statistik över könsfördelningen inom filmproduktioner. Under 2023 började personnummer att samlas in för regissörer, manusförfattare och producenter i samband med stödansökningar. Detta medför att Filminstitutet med hjälp av SCB:s register i efterhand kan analysera fördelningen bland stödsökanden anonymiserat och på aggregerad nivå, avseende faktorer såsom ålder och utländsk eller svensk bakgrund.

Utöver att vara ett stöd för verksamheten bidrar Filminstitutets statistik och analyser till ökad kunskap inom filmbranschen samt bland politiska beslutsfattare, tjänstepersoner inom kultursektorn och i samhället i övrigt. Den årliga rapporten *Filmåret i siffror* belyser svensk filmproduktion ur flera olika aspekter, bland annat volym, representation av olika genrer, finansiering och jämställdhet. Filminstitutet bidrog också till internationell filmstatistik genom underlag bland annat till European Audiovisual Observatory (EAO).

9. Stiftelsen Svenska Filminstitutet

Allmänt om verksamheten

Stiftelsen Svenska Filminstitutet skall tillgodose sitt syfte genom att ge stöd till värdefull svensk filmproduktion, att ge stöd till visningsverksamhet, att medverka i internationellt samarbete och att utföra uppdrag åt staten inom det filmkulturella området.

Sedan den 1 januari 2017 har staten tagit ett helhetsansvar för den nationella filmpolitiken. Det innebär att stiftelsens verksamhet under 2023 dels förhållit sig till den statliga styrningen, dels omfattat uppgifter inom ramen för stiftelsens självständiga roll som ägare till Filmhuset i Stockholm och fastigheten Refrängen 4 i Sollentuna.

Organisation

En ständigt förändrad omvärld med digitalisering, nya aktörer, nya beteenden och förändrat landskap för film, skapar behov av att Filminstitutet ser över och utvecklar sin verksamhet, arbetssätt och organisation. Insatser kring olika utvecklingsprojekt har präglat Filminstitutets arbete under året. Ökad ekonomistyrning, översyn av filmstöden och en strategi för kompetensförsörjning är exempel på insatser som påbörjats – vilket genererar förändrade arbetssätt och utvecklade arbetsflöden.

Filminstitutet genomförde under 2023 förändringar i organisationsstrukturen. I genomlysningarna som påbörjades under 2022 framkom tidigt att en sammanslagning av enheterna Analys och Ekonomi skulle vara gynnsamt för ökad effektivitet. Genom sammanslagningen, som genomfördes i april 2023, involveras analysenheten nu tidigare i Filminstitutets verksamhetsprocesser och måluppfyllnadsarbete. En annan följd är att verksamhetsuppföljning och ekonomisk uppföljning kommer närmare varandra och på sikt är ambitionen att dessa processer blir helt integrerade.

I augusti 2023 upplöstes avdelningen Film och samhälle och dess funktioner flyttades till andra avdelningar. Cinemateket, Biograferna och Barn och unga blev en del av Tillgängligt filmarv på avdelningen Filmarvet. Filmrummet, Guldbaggen samt regional samordning blev en del av

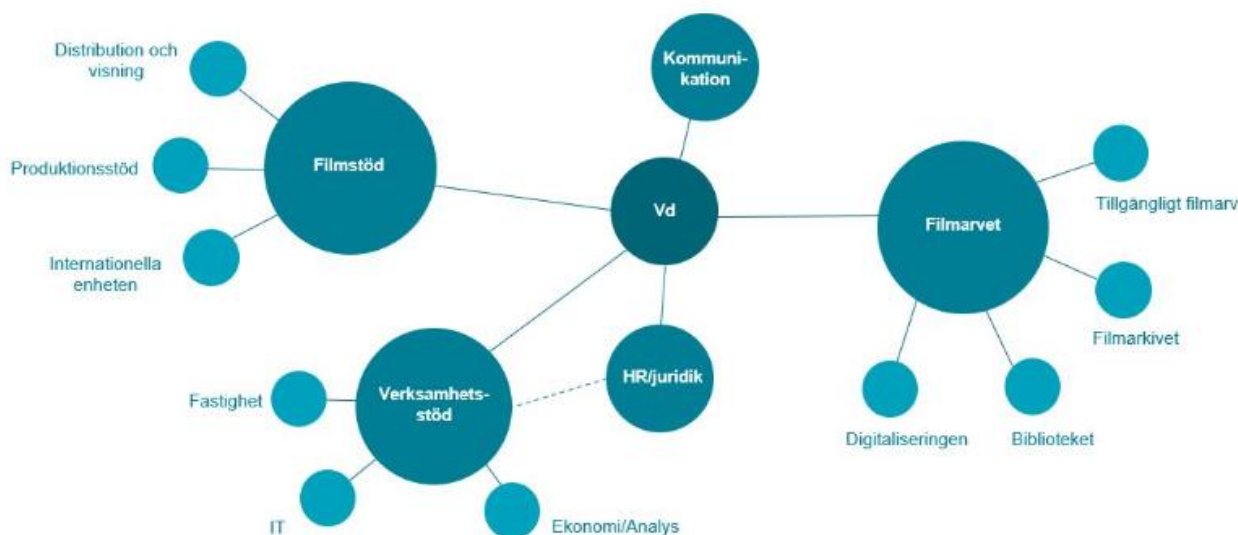
Kommunikationsavdelningen. Uppdraget med filmkulturellt stöd och nationella minoritetsstöd övertogs av avdelningen Filmstöd.

I september 2023 lämnade vd Anette Novak sin post då styrelsen gjorde bedömningen att det fanns behov av ett annat ledarskap. Tillförordnad vd Åsa Sjöberg påbörjade sitt uppdrag den 6 november. Styrelsen återinförde befattningen vice vd, under september 2023, och utsåg Mathias Rosengren till posten i kombination med befattningen som avdelningschef för Filmarvet.

Sjukskrivningstalen minskade under 2023 till 2,51 procent (3,74 procent 2022). Sjukskrivningstalen under 2022 var påverkade av ökad sjukfrånvaro kopplad till Covid-19.

Filminstitutet hade i genomsnitt 132 heltidsanställda medarbetare under 2023.

Organisationsschema

Intern effektivisering, styrning och uppföljning

Fokus under 2023 var att skapa förutsättningar för att Filminstitutet ska kunna uppfylla de sju filmpolitiska målen på ett mer effektivt sätt och förbli relevanta i vår samtid. Det är ett övergripande arbete som genomsyras i alla led – i verksamhetsplanering, budgetarbete, löpande uppföljning och rapportering. Syftet är att tydligare styra verksamhetens insatser mot måluppfyllnad utifrån tillgängliga resurser. Under året införde Filminstitutet bättre processer för budget och prognos samt uppdaterade styrelserapporteringen. Arbetet med utveckling av beslutsstödsystemen har även initierats.

Filminstitutets verksamhetsplanering förbättrades 2023 med ett tydligare definierat ansvar och tidplan. Resultatet är en verksamhetsplan med övergripande strategier och indikatorer, per filmpolitiskt mål, som tydligare pekar ut den strategiska inriktningen för kommande verksamhetsår. En ekonomi i balans tillsammans med stärkt styrning och uppföljning är prioriterade områden. Löneökningar och en ökad allmän kostnadsinflation är utmanande för Filminstitutets ekonomi. För

att hantera inflationen har effektiviseringar genomförts, bland annat genom att inte tillsätta vakanser eller förlänga tidsbegränsade anställningar. Besparingar i externa kostnader har också gjorts, genom reduktion av resor, seminarier och festivaler. I en förlängning är det utmanande att hantera kostnadsinflation, samtidigt som anslagen är oförändrade, vilket kommer kräva ett kontinuerligt effektiviserings- och förbättringsarbete de kommande åren.

Hållbarhet

Filminstitutet har inget uttryckligt uppdrag att arbeta mot Agenda 2030, men bedömer att ett systematiskt hållbarhetsarbete är avgörande för att verksamheten ska kunna genomföra sina uppdrag. Filminstitutet har sedan tidigare valt att fokusera på de globala hållbarhetsmål som ligger närmast i linje med uppdraget; mål 4 om god utbildning för alla, mål 5 om jämställdhet och mål 10 om minskad ojämlikhet. De utvalda målen svarar mot flera av de filmpolitiska målen och under 2023 började Filminstitutet även att arbeta mot de globala målen 12 om hållbar konsumtion och produktion samt mål 13 om att minska klimatförändringarna. Utöver Agenda 2030 definierar Filminstitutet området hållbarhet utifrån de kriterier som uppställs i kraven för hållbarhetsrapportering.⁴

Filminstitutet eftersträvar ett hållbarhetsperspektiv i all verksamhet och hållbarhet ska prägla arbetssätt och beteenden hos de anställda. Miljö- och hållbarhetsfrågor är starkt knutna till verksamheten och Filminstitutet strävar efter att ta miljöhänsyn i alla steg, från projektering och inköp till förvaltning. Under året tillsattes en intern arbetsgrupp som tillsammans med en extern konsult påbörjade implementeringen av ett miljöledningssystem. I ett första steg utarbetades en miljöutredning som identifierade betydande miljöaspekter, positiva likväl som negativa. Implementeringen av miljöledningssystemet innefattar även framtagning av ett flertal dokument såsom bland annat miljöpolicy, mål- och handlingsplan samt miljölagförteckning. Filminstitutets målsättning inför 2024 är att erhålla diplomering enligt Svensk Miljöbas.

Vad gäller externt hållbarhetsarbete fortsatte Filminstitutet den omvärldsbevakning med fokus på ekologisk hållbarhet som inleddes 2022. Filminstitutet deltog aktivt i ett flertal arbetsgrupper på nationell, nordisk och europeisk nivå. Särskilt bör nämnas att det 2023 skapades en formell arbetsgrupp för ekologisk hållbarhet under Scandinavian Films. Arbetsgruppens största hållbarhetsinitiativ 2023 var att möjliggöra och finansiera ett samarbete med mediahögskolan i Stuttgart i Tyskland. Kursen, riktad mot hållbarhetskonsulter inom film och tv, påbörjades i oktober 2023 och kommer avslutas i april 2024 med 19 nordiska deltagare. Filminstitutet är också medlem i ett svenskt branschråd för ekologisk hållbarhet som under 2023 bland annat översatte och lanserade en svensk utgåva av en befintlig europeisk handbok för hållbar film- och tv-produktion samt bekostade en omgörning av en introduktionskurs i hållbar filmproduktion. Den erbjuds nu kostnadsfritt av Kulturakademin.

Filminstitutets byggnader

Filmhuset är en byggnad som ägs och förvaltas av Filminstitutet sedan 1972 och som står på mark som ägs av Statens fastighetsverk. Huset skapades genom medel från det första filmavtalet, som då helt finansierade Filminstitutets verksamhet. Huset innehåller lokaler och utrustning som är

⁴ Årsredovisningslagen 1995:1554

förutsättningar för exempelvis filmarvsverksamheten, vilket innebär att byggnaden har en avgörande funktion att fylla för att de filmpolitiska målen ska uppfyllas. Förutom Filmhuset äger Filminstitutet även en fastighet i Rotebro utanför Stockholm samt ett nitratmagasin i Grängesberg.

Under 2021 började Filminstitutet skapa förutsättningar för Filmhuset som en central mötesplats för att generera kunskap, möten och inspiration för film. I slutet av 2022 avslutades ombyggnationer inomhus för att under 2023 fortsätta ombyggnation utomhus för ett mer välkomnande och öppet hus för filmintresserad allmänhet. Under de två senaste åren har problem relaterade till arkivverksamheten identifierats i samtliga tre fastigheter. I slutet av 2023 togs direktiv fram och en projektgrupp skapades för att arbeta med långsiktiga lösningar.

10. Ekonomisk översikt 2021-2023

Filminstitutet, mkr		2021		2022		2023
Anslag stöd och kultur		552,2		551,7		552,3
Extra anslag stöd och kultur		-		55,0		-
Krisstöd		646,0		20,0		-
Övriga anslag		1,2		1,7		1,2
Totalt anslag		1 199,4		628,4		553,4
Stöd till internationell lansering och distribution	-	8,2	-	10,5	-	8,2
Stärka biografstrukturen i Sverige	-	26,3	-	34,7	-	33,2
Lansering	-	22,5	-	17,9	-	32,7
Distribution och visning av film i Sverige	-	26,3	-	26,8	-	26,7
Bolagsutveckling och kontinuitet	-	6,2	-	1,6	-	4,1
Covid-19 krisstöd	-	317,4	-	172,5	-	5,4
Främjande	-	5,6	-	4,5	-	4,3
Stöd till lansering, distribution och visning	-	404,2	-	257,9	-	106,4
Kortfilm och nya format	-	9,6	-	6,9	-	10,1
Dokumentärfilm	-	54,1	-	50,2	-	44,2
Spelfilm	-	204,9	-	189,1	-	194,6
Talangutveckling	-	1,3	-	1,5	-	1,8
Efterhandsstöd	-	70,3	-	102,2	-	82,5
Bolagsutveckling och kontinuitet	-	12,9	-	43,0	-	14,5
Covid-19 krisstöd	-	66,8	-	52,3	-	44,2
Främjande	-	0,8	-	3,2	-	4,3
Stödreserv		0,4		3,1		0,2
Stöd till utveckling och produktion	-	420,3	-	445,3	-	396,0
Totalt stöd	-	832,7	-	713,8	-	510,6
Distribution och visning	-	8,7	-	7,8	-	7,2
Internationella enheten	-	5,8	-	5,7	-	8,0
Produktionsstöd	-	17,4	-	20,6	-	18,1
Filmstöd	-	2,4	-	4,0	-	4,7
Administration stöd	-	34,3	-	38,2	-	37,9

Kreativa Europa Desk Media	-	1,5	-	1,8	-	1,8
Internationellt samarbete	-	22,4	-	21,7	-	24,7
Internationella avgifter	-	23,9	-	23,4	-	26,5
Biblioteket	-	14,1	-	14,6	-	14,6
Digitalisering	-	12,6	-	12,5	-	12,7
Filmarkivet	-	14,7	-	13,3	-	13,7
Tillgängligt filmarv	-	18,7	-	21,9	-	17,2
Filmarvet	-	1,7	-	1,4	-	1,5
Filmarvet	-	61,9	-	63,8	-	59,7
Kommunikation	-	15,4	-	17,0	-	14,2
Fastighet och internservice	-	3,7	-	0,8	-	1,1
Administration och ledning	-	40,7	-	37,6	-	51,0
Verksamhetsstöd och ledning	-	52,4	-	53,8	-	66,3
Finansiella poster		1,5		7,2		21,7
Övrigt	-	1,3	-	0,9	-	0,8
Resultat före ändamålsbestämda medel		194,3	-	258,2	-	126,8
Återföring ändamålsbestämda medel från fg. år		328,2		521,9		223,4
Årets ändamålsbestämda medel	-	521,9	-	223,4	-	95,6
Förändring ändamålsbestämda medel	-	193,6		298,5		127,8
Resultat efter ändamålsbestämda medel		0,7		40,3		1,0

Årets resultat inklusive nyttjande av ändamålsbestämda medel för stiftelsen uppgår till 1,0 mkr 2023. Kostnadsökningar från inflation, avtalsenliga löneökningar och utvecklingsinsatser har kompenserats av högre ränteintäkter på kapitalplaceringarna än tidigare, på grund av kraftigt höjda marknadsräntor under året. Överskottet föregående år var drivet av tillfälliga extra anslag.

De uppbokade stöden har minskat jämfört mot föregående år på grund av en utfasning av tidigare erhållna krismedel. Totalt förs 95,6 mkr ändamålsbestämda medel över till 2024, vilket är en minskning med 127,8 mkr jämfört med föregående år. Ändamålsbestämda medel är ”öronmärkt” för respektive ändamål inom eget kapital under ”ändamålsbestämda medel”. De avser erhållna stödanslag som ännu inte förbrukats genom uppbokningar av stöd.

Sättet att kategorisera och redovisa stöden har ändrats i 2023 års resultatredovisning, vilket innebär att även jämförelsetalen för tidigare räkenskapsår har räknats om för jämförbarhet. Vad gäller övriga kostnader för Filminstitutets verksamhet har dessa påverkats av en omorganisation under året, även för dessa har jämförelsetalen justerats.

Intäkter utöver det ordinarie statliga bidraget 2023

Verksamhet	Källa	Belopp tkr
Nationella minoritetsspråk	Regeringen	1 500
Bidrag till regional kulturverksamhet	Regeringen	1 580
Stöd till Biblioteket & Nordic Women in Film	Stockholms universitet	327
Kreativa Europa Media Desk	EU	866

11. Källor

Data från Filminstitutet inklusive Svensk Filmdatabas

Creative Europe Monitoring Report: <https://culture.ec.europa.eu/news/monitoring-report-impact-and-performance-of-creative-europe-in-2021-2022>

European Commission, Projects and Results: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-results>

Google Analytics, webbstatistik

Gravity, Utbud vod-tjänster

Mediamätning i Skandinavien Ab

Statens kulturråd, *Ett mischmasch av myggor och elefanter. Arkiv och film i samverkansmodell*. Statens kulturråd 2022.

Statens kulturråd. *Kulturskolan i siffror – sammanfattning av statistik 2022*, Statens kulturråd 2023

Sveriges Biografägarerförbund, biografstatistik helår 2023

Usheru, Internationell visningsstatistik

Svenska Filminstitutet
Box 271 26
102 52 Stockholm
Telefon 08-665 11 00

filminstitutet.se

